

А. Ронан Дојл

МАРАКОТОВАТА БЕЗДНА

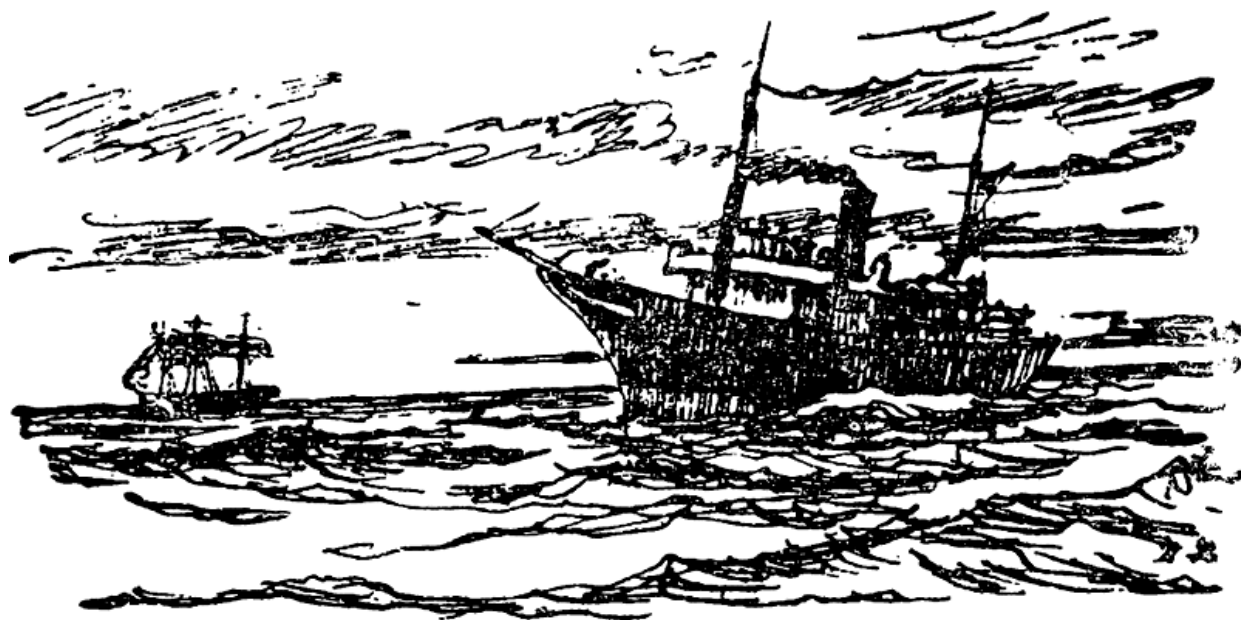

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ МАРАКОТОВАТА БЕЗДНА

Превод: Янко Русинов

chitanka.info

МАРАКОТОВАТА БЕЗДНА

Тъй като тия документи попаднаха в ръцете ми за издаване, дължен съм предварително да напомня на читателя някои неща около трагичното изчезване на яхтата „Стратфорд“, която преди една година предприе плаване за океанографически изследвания и изучаване на живота в морските бездни. Тази експедиция беше организирана от доктор Маракот, знаменитият автор на „Лъжекораловите образувания“ и „Морфология на плоскохрилите“. Доктор Маракот се съпровождаше от мистер Кирус Дж. Хедли, бивш асистент при Зоологическия институт в Кембридж, щата Масачузет, а преди отплуването работеше в Оксфорд като извънреден приват доцент. Корабът се управляваше от капитан Хови, опитен моряк, а командата му се състоеше от двадесет и три човека; в тяхното число влизаше и един американец, механик от заводите Мерибанк във Филадельфия.

Всички те — и командата и пътниците — изчезнаха без следа, и единственото известие за „Стратфорд“ беше донесението на една норвежка барка^[1], която действително беше срещнала една яхта, прилична по белезите на загиналия кораб, и видяла как тя потънала по

време на силната буря през есента на 1926 година. По-късно, близо до мястото, гдето се беше разиграла трагедията, беше намерен спасителен пояс с надпис „Стратфорд“; също там плаваха решетки, откъснати от дека^[2], спасителна бъчвичка и дървени греди. Всичко това, заедно с липсата на каквито и да е сведения за яхтата, създаваха пълната увереност, че никой никога няма да чуе повече нито за кораба, нито за командата му. Тази увереност се потвърди още повече от една странна радиограма, случайно заловена по същото време, не съвсем ясна, но която не оставяше съмнение за съдбата на кораба. Текстът на телеграмата ще приведа по-късно.

За сега съществуват всичко четири документа, които описват фактите, доколкото са известни. Първото е писмото, написано от г-н Сайръс Хедли от столицата на^[3] Гран Канария^[4] до другаря му сър Джемс Талбот от Оксфордския Тринити Колеж.

Вторият е странното повикване по радиото, за което споменах.

Третият е онази част от корабния дневник на „Арабел Ноулес“, гдето се говори за стъклено кълбо.

Четвъртият, и последен, е чудното съдържание на това кълбо.

Като правя тия уговорки, аз привеждам писмото на мистер Хедли, което любезно ми бе предадено в мое разпореждане от сър Джемс Талбот. Писмото сега за пръв път се публикува.

То е датирано на първи октомври 1926 година.

ПИСМОТО НА КИРУС ХЕДЛИ

Изпращам ви това писмо, скъпи Талбот, от Порт де-ла-Лус, гдето се спряхме на почивка за няколко дена. В това плаване мой постоянен другар беше Бил Сканлен, главен механик; той е мой земляк, има съобщителен характер, и, естествено, ние с него се доста сближихме. И въпреки това, днес съм сам: той се отправи, според израза му, „да си проветри мозъка“.

Вие сте срещали Маракот и знаете колко сух човек е той. Аз съм ви разправял, струва ми се, как се срещна той с мен и ме покани да работя при него. Той търсел асистент и

се обърнал към стария Сомервил от Зоологическия институт. Сомервил му изпратил моя премиран труд върху морските кораби; останалото се нареди само по себе си. Разбира се, такова пътешествие, и още повече свързано с работа по моята специалност, е разкошна работа, но аз бих предпочел да работя с всекиго другиго, само не с тази жива мумия Маракот. Той така се изолира от външния свят и така е погълнат от своята работа, че просто изгубва човешките си черти. „Най-вкаменият камък в света“ се беше изразил за него Бил Сканлен. Но без да се гледа на това, не може да не се уважава такава абсолютна преданост към науката.

Сега аз познавам Маракот не по-отблизо, отколкото го познавах тогава, в малката приемна с изглед към Оксфорд Хай. Той нищо не говори, и неговото слабо сухо лице — лице на Савонарола^[5], или, по-вярно, на Торквемада^[6] — никога не се озарява от усмивка. Дълъг, тънък, изпъкващ напред нос, близко поставени малки, сиви, святкащи очички под нависнали разчорлени вежди, тънки устни, всякога плътно стиснати, страни, хлътнали от постоянно умствено напрежение и аскетически живот, — цялата негова външност не разполага към сближение.

Но нека да разправа всичко по ред, а вие вече сам ще анализирате и ще си направите заключенията.

И тъй, за началото на нашето плаване.

„Стратфорд“ е разкошна морска яхта, нарочно приспособена за океанографски изследвания. Тя има хиляда и двесте тона водоизместимост, просторни палуби и добре обзаведени трюмове, които събират всевъзможните приспособления за измерване дълбочините, за тралене, за изгребване и дълбоководен лов с апарати, отчасти общоизвестни, отчасти нови и при това с необикновени форми. Накрая, на яхтата има също луксозни каюти и прекрасно обзаведена лаборатория за нашите специални проучвания.

Още преди отплуването, „Стратфорд“ беше придобил името на тайнствения кораб, и аз наскоро узнах, че тези слухове бяха до известна степен основателни.

Началото на нашето плаване беше в достатъчна степен обикновено. Излизайки от Темза, ние завихме по северно море, обиколихме Шотландия, минахме близо до остров Фаро и достигнахме до рифа Вивил Томсон, а после се отправихме на юг, към нашата истинска цел, а именно към бреговете на Африка.

В тия първи дни на плаването аз се помъчих да се сближа с Маракот, но това се оказа трудна работа. Да започна с това, че професорът е най-разсеяният и самовдълбочен човек в света. Половината ден той прекарва в разсъждения и, изглежда, съвсем не забелязва где е и какво става около него. Второ, той е потаен до последна степен. Той по цели дни прекарва прегърбен над книгата си и картите и ги крие, когато влизам в каютата. Аз съм твърдо уверен, че той има някаква тайна, но докато сме принудени да минаваме край пристанище, той я държи. Такова впечатление се сложи у мене, и скоро узнах, че и Бил Сканлен е на същото мнение.

— Слушайте, мистър Хедли, — ми каза той например, — как мислите, какво има в ума си този старик? Как предполагате, какво точно замисля?

— Предполагам, — отговорих аз, — че ще се заемем с това, с което се занимаваше преди нас „Челенджер“ и повече от десетина други кораби: ще открием някои нови разновидности риби, ще нанесем няколко нови данни върху хидро метрическите^[7] карти.

— Нищо подобно! — възрази Сканлей. — Ако вие действително мислите така, започвайте да гадаете отново. Например, аз за какво съм тук?

— Разбира се, за в случай, че се повредят машините.

— Оставете това! Какво общо имат тук машините? Машините на „Стратфорд“ са в надеждните ръце на Мак Ларен, шотландския инженер. Не, сър, не за това мерибенкските момчета ме изпратиха мен, най-добрия свой инструктор, за да поправам тия глупави газови лампички. Ненапразно ми плащат по половин стотица на седмица. Хайде елате с мен, аз ще ви посветя в тая работа.

Той извади ключ, отвори вратата зад лабораторията и ме поведе по двойната стълба към трюма, гдето едното отделение беше почти празно; само някакви си големи металически части проблясваха в масивни сандъци, опаковани със слама. Това бяха четири гладки стоманени плочи, снабдени по краищата с винтове и резета. Всяка плоча имаше по десет квадратни фута и един и половина дюйма дебелина. Плочите имаха по средата си кръгли отвори по осемнадесет дюйма в диаметър.

— Що за дяволщина е това? — попитах аз.

Забавната физиономия на Бил Сканлен — той имаше лице нито на оперен комик, нито на професионален боксьор — се разля в усмивка.

— Това е моето детенце, сър, — заяви той. — Да, мистър Хедли, точно заради него се намирам тук. Към това парче има още също така стоманено дъно, то е в тоя сандък. После има още и покривче във вид на купола с голяма халка, — за въже или верига. А сега погледнете върху дъното на яхтата.

Видях квадратна дървена платформа с изпъкнали винтове по ъглите. Това доказваше, че платформата може да се премества.

— Двойно дъно, — потвърди Сканлен. — Напълно възможно е на тоя чичо в главата да духа вятър, а може би, там има повече, отколкото мислим ние. Но, ако само съм го проумял, той иска да направи нещо като водолазен звънец — ето стъклата тук, опаковани отделно — и да го спусне долу през дъното на яхтата. Ето тук са и електрическите прожектори. Мисля, че той иска да осветли пространството около стоманената кабина и да наблюдава през прозорчетата какво става наоколо.

— Ако това е така, по-просто би било да построи стъклено дъно на кораба, — казах аз.

— Това, да предположим, е вярно, — призна се Бил Сканлен, като се почеса по врата. — Никак не мога да го разбера. Зная само, че са ме определили да му помагам при сглобяването на това нещо. Докато той нищо още не казва, и

аз мълча, но все поподушвам тук-там, и ако той продължи да мълчи, ще узная всичко и без негова помощ...

Така аз се докоснах за първи път с нашата тайна. Времето силно се развали, но ние, без да обръщаме внимание на това, правехме дълбоководно тралене югозападно от нос Юб, като отбелязвахме температурата и пробвахме гъстотата на солта в морската вода. Дълбоководното тралене с петерсоновски трал, който обхваща три метра ширина, е увлекателно занятие. Той загребва всичко, което среща по пътя си, като се спуска понякога на дълбочина до половин миля и донася всеки път най-разнообразни видове риби.

Понякога изваждахме тиня, която се разпадаше под микроскопа на милиони най-тънки кръгли и правоъгълни телца, разделени помежду си от напластена аморфна^[8] кал. Няма да започна да ви изброявам всичките тия бронулиди, макрутиди, асцидии и голотурии, полипи и иглокожи; мога само да кажа, че плодовете на океана са неизчерпаеми и ние усърдно ги събирахме. И през всичкото време, аз не можех да се освободя от усещането, че не за това ни е довел тук Маракот, че други планове се крият в тоя сух, тесен череп на египетска мумия...

Дописвайки писмото до това място, аз се отправих на брега, за да се разходя за последен път по твърдата земя преди отплуването ни, което ще се състои утре сутринта. Оказа се, че моята разходка беше тъкмо на време, защото на пристанището се разиграваше сериозен скандал с участието на Маракот и Бил Сканлен в главните роли. Бил беше позната закачка и, по негово изражение често му се явявало сърбеж в юмруците, но когато го заобиколили шестима испанци, и всички с ножове, положението на механика станало незавидно. Точно в този момент, ми се удаде да се намеся. Оказа се, че докторът наел едно от тия страшни съоръжения, което непретенциозните туземци наричат кабриолет, обиколил половината от острова, изследвайки го

от геологическа гледна точка, но съвършено забравил, че не е взел със себе си пари. Когато работата стигнала до плащането, той никак не могъл да обясни на туземците каква е работата, и каруцарят започнал да му задига часовника. Тук се намесил Бил Сканлен, и на двамата не би им се разминало, без да опитат ножовете, ако не бях уредил работата, като компенсирал каруцаря с един, и момъка с посинялото око, с пет долара. Всичко се размина благополучно, и тук именно в Маракот се забеляза човешки чувства. Когато стигнахме на яхтата, той ме покани в малката си каюта и ми благодари за намесата.

— Да, тъкмо на време, мистър Хедли, — забеляза докторът. — До колкото ми е известно, вие не сте женен?

— Не, — отговорих аз.

— Тъй че никой не зависи от вас?

— Не.

— Прекрасно, — каза той. — Аз до сега мълчах за своите намерения, които имах основателни причини да държа в тайна. Основната причина беше страхът, че могат да ме изпреварят. Когато научните идеи се разгласят, те могат да бъдат изпреварени, както Амундсен изпревари идеята на Скот. Ако Скот, както мен беше пазил своя проект в тайна, то не Амундсен, а той би стигнал първи на Южния полюс. Затова и мълчах. Но сега ние дойдохме близко до нашето велико приключение, и никакъв съперник не може да изпревари моите идеи. Утре ние ще отплуваме към нашата истинска цел.

Маракот целият се подаде напред, и неговото аскетическо лице се разгоря с ентузиазъма на фанатик.

— Нашата цел, — каза той, — е дъното на Атлантическия океан!

Мисля, че при това място на моето писмо у вас също така ще спре дишането, както то спря у мене при тия думи.

— Да, сър, ние „ще се гмурнем“. Това е най-подходящата дума в дадения случай, и това гмурване ще стане историческо в летописите на науката. Позволете ми да ви заявя, че съм твърде убеден в съвършената неправилност

на съществуващото мнение за огромния натиск на океана в големите дълбочини. Съвършено ясно е, че съществуват други фактори, които неутрализират това действие на дебелия слой вода, макар аз още да не мога да кажа кои са тия фактори. Ето една от тия задачи, които ние трябва да разрешим. Позволете ми да ви попитам: какъв натиск очаквате вие да срещнем на дълбочина един километър под водата?

Той светна върху ми очите си през големите рогови очила.

— Не по-малко от сто килограма на квадратен сантиметър, — отговорих аз. — Това е доказано.

— Задачата на пионера на науката всякога се е състояла в опровергаването на това, което е било доказано. Размърдайте мозъка си, млади човече! През течение на последния месец вие ловяхте най-крежките дълбоководни форми на живот, толкова нежни същества, че едва можехте да ги пренасяте от мрежите до стъклениците, без да повредите техните чувствителни черупчици. Какво, доказвали това присъствието на необикновен натиск?

— Натискът се уравнисява, — отговорих аз. — Той е еднакъв и от вътре и от вън.

— Празни думи! — извика Маракот, като нетърпеливо тръскаше тясната си глава. — Вие изваждахте и кръгли риби. Нима те нямаше да бъдат сплескани на пити, ако натискът беше такъв, какъвто предполагате? Или погледнете на нашите измерватели на дълбочината — нали те не се сплескват даже при най-дълбокото тралене.

— Но опитът на изследователите...

— Разбира се, че той струва нещо. Учените улавят и измерват натиск, който е едва достатъчен да повлияе върху най-чувствителния орган на тялото — върху вътрешното ухо^[9]. Но според моите предположения, ние съвсем няма да бъдем подложени на налягане. Нас ще ни спуснат долу в стоманена кабина с кристални стъкла за наблюдения от всички страни. Ако налягането не бъде твърде силно, за да изтъбуши навътре четирисантиметровата закалена

двуххромирана стомана, то няма да ни повреди. Ако моите изчисления са погрешни — е какво, нали казахте, че нямате близки?... Ние ще умрем за великото дело. Разбира се, ако вие предпочетете да откажете — мога да се справя и сам.

Това ми се стори най-безумния от всички допустими проекти, но вие знаете как е трудно да се откаже на предизвикателството. Аз реших да спечеля време за решението.

— Колко дълбоко смятате да се спуснете, сър? — попитах аз.

Над масата на доктора беше закована карта; той спря края на циркуляра върху една точка югозападно от Канарските острови.

— През миналата година пусках сонди по тия места, — каза той. — Там има една много дълбока впадина: инструментите показаха височина седем хиляди шестстотин и двадесет метра от морското дъно до нивото на морето. Аз първи съобщих за тази дълбочина. Надявам се, че вие ще я намерите в бъдещите карти под наименованието „Маракотова бездна“.

— Но, сър, — възкликнах аз, — и спускателното ни въже, и въздушната ни тръба не са по-дълги от един километър!

— Аз исках да ви обясня, — каза Маракот, — че около тази дълбока впадина, която безсъмнено е образувана от вулканически сили, трябва да се намира издигнат хребет или тясно плато, което лежи на дълбочина шестстотин метра под повърхността на океана.

— Шестстотин метра? — възкликнах аз.

— Да, приблизително. Нас ще ни спуснат с малката наблюдателна кабина върху тая подводна височина. Там ние ще направим всестранни наблюдения. С кораба ще бъдем съединени с телефон и ще можем да предаваме нашите заповеди. От тая страна няма да има никакви затруднения.

— А въздух?

— Ще ни напомним от горе.

— Но нали там ще бъде свършено тъмно!

— Страхувам се, че е така. Опитите на учените в Женевското езеро доказаха, че на такава дълбочина не проникват дори ултравиолетовите лъчи. Но нима това е важно? Ние ще бъдем снабдени със силен електрически ток от корабните машини, допълнени с шест двуволтови сухи елементи, съединени последователно помежду си. Това ще бъде достатъчно, заедно с военната сигнална лампа, която има подвижен рефлектор. Има още и други затруднения...

— Но ако нашите въздушни тръби се заплетат?

— Няма да се заплетат! Ние ще имаме в запас сгъстен въздух, който ще ни стигне за двадесет и четири часа... Е, какво, задоволяват ли ви моите пояснения? Съгласен ли сте? — попита Маракот.

Предстоеше трудно решение. Човешкият ум работи бързо, а въображението още по-бързо. Вече ясно си представлявах този черен сандък, спуснат в първобитните дълбочини, чувствувах спарения издишван и наново вдишван въздух, виждах огъващите се стени на кабината, които се разкъсват по шевовете си под натиска на водата, струяща се от все повече разширяващите се пукнатини и дупки. Предстоеше ми да умра от бавна, ужасна смърт! Но аз повдигнах очи: огненият поглед на стареца беше устремен върху мене с въодушевлението на мъченик на науката. Ентузиазмът е заразителен и ако това е безумие, то, във всеки случай, благородно и безкористно. Сkochих и протегнах ръката си на Маракот.

— Докторе, аз съм с вас до край!

— Тъй си и знаех, — отговори той. — Избрах ви не заради вашите повърхностни научни знания, мой мили другарю, — усмихвайки се добави той, — и не за вашето близко познаване на корабите. Има други качества, които ценя: това са верността и мъжеството.

Хващайки се по такъв начин, „с парче захар“ той завърши беседата...

Сега ще се отдели последната брегова лодка. Питат няма ли писма. Вие или не ще чуete повече нищо за мен, мой скъпи Талбот, или ще получите писмото, което

заслужава да се прочете. Ако не чуете нищо, можете да ми поръчате плуващ надгробен паметник и да го закрепите на котва някъде южно от Канарските острови, с надпис:

„Тук, или някъде наблизо, се покои всичко онова, което рибите са оставили от моя другар Кирус Дж. Хедли“.

* * *

Вторият документ е неясната радиограма, която бяха заловили различни кораби, в това число и пощенският параход „Аройя“. Радиограмата е била приета в три часа през деня на 3 октомври 1926 година — ясно беше, че тя е била отправена всичко два дни след отплаването на „Стратфорд“ от Гран Канария. Тези данни приблизително съвпадат с времето, когато норвежкият кораб е видял загиваща яхта на двеста мили югозападно от Порт де-ла-Лус.

Радиограмата гласеше:

Лежим на едната страна. Положение явно безнадеждно. Изгубихме само Маракот, Хедли, Сканлен. Местоположение неизвестно... Носната кърпичка на Хедли... върху края на дълбоководния лот... Бог да ни спаси.

Яхта „Стратфорд“

Това беше последното, неразбрано съобщение, пристигнало от злополучния кораб, и краят му беше така странен, че го сметнаха за бълнуване на радиотелеграфиста. Въпреки това, то, изглежда, не оставаше съмнение относно съдбата на кораба.

* * *

Третият документ беше вписаното в дежурния дневник на кораба „Арабела Ноулес“, който е пътувал с товар от въглища от Кардиф за

Буенос Айрес:

„Сряда, 5 януари 1927 година. Ширина 21° 14', западна дължина 28°.

Спокойно време. Морета е като стъкло. През втората част на третото дежурство първият помощник доложи, че е видял святкащ предмет, който изскочил от морето, издигнал се високо във въздуха и след това паднал обратно. Извикаха ме и аз видях една топка, голяма колкото футболна, която силно светеше на около половин миля от нашия кораб. Аз спрях машините и изпратих лодка с втория помощник, който прибра предмета и го донесе на борда.

При разглеждането се оказа, че това е кълбо, направено от някакво еластично стъкло и напълнено с толкова лек газ, че когато го подхвърлихме във въздуха, то плуваше, като детско въздушно балонче. То беше почти прозрачно и ние можехме да видим, че вътре в него има нещо като свитък хартия. Материалът на кълбото беше така твърд, че ние изпитахме големи затруднения при опитите ни да го разчупим и се доберем до хартията.

Чукът не действуваше върху кълбото и само когато старшият машинист го подложи под машината, то се счупи и, за съжаление, се разнесе в искряща прах, тъй че беше невъзможно да се съберат парчета. Обаче, ние взехме хартията и, след като я разгледахме, разбрахме, че тя има голямо значение.“

Ето всичко онова, което ние знаем за начина, по който е дошло до нас описанието на Кирус Дж. Хедли, което ще приведем без ни най-малко изменение.

* * *

Кому пиша аз? Смело мога да кажа: „на целия свят“, но тъй като този адрес е твърде неточен, то ще посоча определено: на моя другар

сър Джемс Талбот от Оксфордския университет, тъй като последното ми писмо беше адресирано до него, а това послание може да се разглежда като продължение на писмото. Аз зная, че кълбото има вероятност едно към хилядо да попадне пред човешки очи в сред безкрайните водни пространства; но все пак, заслужава да се опита.

Ако някой поиска да узнае как се започна всичко това и какво се готвехме да правим, то той може да намери всички тия сведения в писмото, което написах на Талбот на 1 октомври миналата година, в деня на нашето отплаване от Порт де-ла-Лус. Кълня се, че ако знаех какво ни предстоеше да преживеем, бих се скрил в последната заминаваща от кораба лодка.

Щом като линията на брега се изгуби в синевата на морето, старецът Маракот се преобрази. Сухият разсеян мърморко учен изчезна, отстъпвайки мястото си на някакво възплъщение на силна динамомашина, кипяща от енергия и подскачаща от напора на грамадна скрита сила. Неговите очи святкаха иззад очилата, като прожектори. Той, изглеждаше, че беше всякога навсякъде, отбелязвайки нашето направление върху картата, препирайки се с капитана, командувайки Бил Сканлен и давайки ми множество разни поръчения.

— Е, мистър Хедли, работата отива добре! — каза Бил на следното утро. — Елате при мен да видите това чудно нещо. Докторът се оказа великолепно момче и механик от първо качество.

Струваше ми се, че разглеждам собствения си ковчег, но трябва да призная, че той беше твърде внушителен. Стоманеният под беше здраво занитен към четирите стоманени стени; върху всяка една имаше кръгъл прозорец — илюминатор. На покрива се намираше неголяма входна дупка, втора такава дупка имаше на пода. Кабината висеше върху тънко, но необикновено здраво стоманено въже, което се обвиваше върху барабан и се навиваше и отвиваше от силния двигател, който обикновено привеждаше в действие дълбоководния трал на „Стратфорд“. Доколкото разбрах, въжето имаше дължина около един километър и неговият край беше завързан около железните крайбортови пънове на кораба. Каучуковата тръба за изпращане на въздух беше със същата дължина; около нея се източваха телефонните жици и изолиран кабел за електрическата енергия, която щеше да се изпраща от корабното динамо до нашите прожектори; освен тях, в стоманената каюта имаше, за всеки случай, и запасни акумулатори.

Привечер машините бяха спрени. Барометърът показваше ниско налягане и гъстите черни облаци, които закриваха хоризонта, предупреждаваха за приближаването на буря.

В далечината се виждаше барка под норвежко знаме, и ние видяхме как тя сви платната си, приготвяйки се да срещне бурята. Но в това време всичко още вървеше благополучно, и „Стратфорд“ меко се поклащаше върху сините вълни на океана, тук-там с пенещи се вълнички от свежия вятър.

Бил Сканлен надзърна в лабораторията ми развълнуван малко повече, отколкото се следваше при неговия спокоен темперамент.

— Слушайте, мистър Хедли — каза той, — те спуснаха този капан на самото дъно на кораба. Нима господарят иска да се спуща с него?

— Правилно, Бил! И аз заедно с него.

— Тъй, тъй, значи, сега двама се смагнаха. Но аз бих се чувствувал последен негодник, ако ви пусна сам.

— Е, и какво мислите да правите, Бил?

— Не по-малко от онова, което вие, сър! Мерибанк ме изпрати тук да наблюдавам кутията, и ако тя бъде спусната на дъното на морето, то и аз ще се спусна с нея. Гдето бъде тази стоманена мишеловка, там ще бъде и Бил Сканлен, и мен е съвършено безразлично, дали всички са полудели или не.

С него беше безполезно да се спори.

И тъй, към нашия клуб на самоубийци, се присъедини още един, и ние започнахме да чакаме по-нататъшни разпореждания.

Цялата нощ мина в напрегната работа, а на сутринта се спуснахме в трюма, готови за потопяване. Стоманената кабина беше вече наполовина вмъкната в изреза върху дъното на „Стратфорд“, и ние един след друг се спуснахме в нея през горната дупка, която затвориша след нас и здраво завинтиха, след като капитан Хови с най-погребална физиономия ни беше стиснал ръцете на прощаване. След това кабината се спусна още няколко метра, затвориша херметически нарочната камера на дъното на кораба и пуснаха в нея вода, за да изпитат кабината. Кабината прекрасно издържа изпитанието — всяка част се

оказа точно сглобена и не се появи никакво пропускане на вода. Тогава се разтвори дъното и ние увиснахме в океана под самия кил на кораба.

Кабината действително беше много удобна, и аз се възхищавах от обмисленото ѝ устройство. Електрическото осветление още не беше включено, субтропическото слънце, пречупвайки се в стъкловидно зелената вода през илюминаторите, хвърляше фантастична мека светлина. Тук-там проблясваха риби, като сребърни чертички върху зелен фон. До стените на кабината имаше диван, над който се намираше циферблатът на дълбокомера, термометърът и други инструменти. Под дивана имаше редица балони със сгъстен въздух за в случай, че се развалят въздушните тръби. Краищата на тия тръби се намираха над тавана. На стената висеше телефонен апарат.

Ние чухме печалния глас на капитана:

— Готови ли сте за потопяване?

— Тук всичко е в ред — нетърпеливо отговори професорът. — Спускайте бавно и нека някой да дежури на телефона. Ще съобщавам за нашето положение. Когато стигнем на дъното, останете по местата си, докато не получите нареждания.

Той изкряска тия думи като безумен. Това беше най-великият момент от неговия живот, плод на дълго лелеяна мечта. За един миг у мен се появи мисълта, че се намираме във властта на хитър и щастлив маниак. Бил Сканлен, изглежда, помисли същото; той ме погледна с тъжна усмивка и се докосна до челото си.

Кабината бавно се спускаше в дълбочините на океана. Светлозелената вода се превърна на тъмно маслена и премина в чудесна синевина, която постепенно се сменяваше в тъмен пурпур. Ние се спущахме все по-ниско и по-ниско: тридесет метра, шестдесет, деветдесет... Тръбите работеха превъзходно: дишаше се свободно и леко, както върху палубата на кораба. Стрелката на дълбокомера бавно се движеше по светещия циферблат. Сто, сто и десет, сто и двадесет метра...

— Как се чувствувате? — изръмжа тревожен глас отгоре.

— По-добре не може и да бъде! — извика в отговор Маракот.

Но светлината намаляваше. Сега настъпи мъждив, сив здрач, който бързо се превърна в пълен мрак.

— Спрете! — извика нашият ръководител.

Ние престанахме да се движим и увиснахме на дълбочина двесте и двадесет метра под повърхността на океана. Чух щракане на ключ и ни заля светлина, която излизаше навън през страничните илюминатори и изпращаше дълги бляскащи лъчи върху окръжаващата ни водна пустиня. Залепени до дебелите стъкла на илюминаторите, всеки от нас видя никога невиждано до тогава зрелище.

Океанът се оказа много по-гъсто населен, отколкото земята. Бродвей в събота вечер и Ломбард стрийт в предпразничен ден са по-малко оживени, отколкото морските ширини, които се разстилаха пред нас. Ние вече бяхме преминали горните слоеве, гдето рибите са или безцветни, или имат същинска морска окраска — ултрамаринова отгоре и сребърна отдолу. Тук имаше създания с всевъзможни форми, каквито само може да създаде живота в морето: нежни лептоцефали преминаваха през струята на светлината, като лентички от сребро; извиваше се змиеобразна мурена — змиорката на морските дълбочини; черният морски таралеж, който се състоеше само от уста и бодли, глупаво ни гледаше. От време на време доплуваше сепия и ни гледаше със зловещи човешки очи. Понякога бляскаше като цветец цистозома или глаукос. Често огромна конска скумрия налиташе свирепо върху илюминатора, но веднага се появяваше тъмната сянка на акулата, и скумрията изчезваше в нейната разтворена уста.

Доктор Маракот седеше със записната си книжка на колене, вписваше в нея своите наблюдения и непрестанно мърмореше.

— Какво е това? Какво е това? — чувах аз. — Да, да, „химера мирабилис“ на Майкл Сарс. В действителност, ето там лепидион, но, доколкото мога да съдя, нов вид. Вижте този макрорус, мистър Хедли: неговият цвят се отличава от цвета на ония, които попадат в мрежите ни.

Доктор Маракот записваше в записната си книга своите наблюдения.

Един път той бе изненадан, когато дълъг овален предмет бързо премина покрай неговия прозорец и остави след себе си вибрираща, точеща се като нишка следа. Признавам — в този момент и аз бях озадачен, както и докторът. Тази загадка бе разрешена от Бил Сканлен.

— Разбирам! Този хитрец Джон Суин е пуснал своя лот редом с нас, може би, за да ни напомни, че не сме сами.

— Вярно, вярно! — каза, усмихвайки се, Маракот. — Нов род дълбоководна фауна, мистър Хедли, с телена опашка и олово на носа си... Разбира се, те трябва да направят измерванията си. Всичко върви добре, капитане! — извика той. — Продължете спускането!

Маракот изключи осветлението и всичко отново се потопи в пълна тъмнина, с изключение на фосфоресциращия циферблат на дълбокомера, който отбелязваше продължаващото се потъване. Чувствуваше се леко поклащане и само движещата се по циферблата стрелка ни сигнализираше за нашето потопяване.

Сега ние бяхме на дълбочина триста метра и въздухът в кабината стана задушен. Сканлен отвори крана на смукателната тръба и стана по-леко за дишане. На четиристотин и петдесет метра ние се спряхме и, клатейки се в средата на океана, отново запалихме светлината. Някаква голяма черна маса премина покрай нас, но ние не можахме да определим беше ли това рибата меч, дълбоководна акула, или пък някакво чудовище от неизвестна порода. Докторът бързо угаси светлината.

— В това е главната опасност! — каза той. — В дълбочините се въдят такива създания, срещу нападението на които тая бронирана стая има толкова шансове да издържи, колкото пчелният кошер срещу нападението на носорога.

— Може би, това е кит? — попита Сканлен.

— Китът може да достига до голяма дълбочина — отговори ученият. — За един гренландски кит е известно, че е издърпал надолу около една миля въже. Но докато китът не е ранен, или силно уплашен, той никога няма да слезе толкова дълбоко. Това може да бъде някоя гигантска сепия — те се срещат на всякаква дълбочина.

— Обаче, аз мисля, че сепията е твърде мека, за да може да ни повреди. Би било смешно, ако тя би се ухитрила да направи дупка в двухромираната стомана на Мерибанк.

— Техните тела са меки — отговори професорът, — но хрущелите на носовете им са много твърди, и голяма сепия може да пробие доста твърд материал. Мисля, че ударът на такава човка може да провърти трисантиметровия илюминатор с такава леснина, като че той е направен от пергамент.

— Веселичка работа! — възкликна Бил.

Накрая почувствувахме, че спряхме. Тласъкът беше така лек, едва забележим, че узнахме за спирането едва след като запалихме осветлението и видяхме навитите около кабината колелца на въжето. Те можеха да бъдат опасни за нашите въздушни тръби, тъй като можеха да ги заплетат, и след заповедта на Маракот, въжето беше изтеглено нагоре. Циферблатът отбелязваше петстотин и четиридесет метра. Ние лежахме неподвижно върху вулканическия хребет на дъното на Атлантическия океан.

---

[1] Барка — кораб с прави платна. ↑

[2] Дек — палуба. ↑

[3] Тук е вмъкнат липсващ текст, в превод от англ. оригинал. — Бел.ел.кор. ↑

[4] Гран Канария — един от островите на Канарския архипелаг. ↑

[5] Савонарола — италиански проповедник, реформатор от XV век, който е изобличавал развратността на тогавашното духовенство. Осъден на смърт от папа Александър VI. ↑

[6] Торквемада — глава на испанската инквизиция. ↑

[7] Хидрометрия — отдел от хидрологията, който се занимава с проучване свойствата (дебит, скорост и пр.) на течащите и стоящи води.

↑

[8] Аморфна — безформена, която няма кристалическо строение.

↑

[9] В млекопитаещите се различават три отдела в ухото: външно ухо, което се състои от ушната раковина и външния слухов проход; средно ухо, или барабанче, и вътрешно ухо, или лабиринт, с тъй наричаните полукръжни канали и охлюви. Вътрешното ухо съдържа в себе си края на слуховия нерв. ↑

В това време, струва ми се, всички чувствувахме едно и също. Не ни се искаше нито да се движим, нито да наблюдаваме. Едно желание ни обхвана: спокойно да седим и да се помъчим да осмислим онова, което ставаше. Ние се намирахме в самото сърце на един от най-големите океани в света. Но скоро странните видения около кабината отново ни привлякоха към илюминаторите.

Кабината се беше спуснала върху гъсти буренаци от *Cutleria multifida*, както определи Маракот. Жълтите камшици на тия водорасли се клатеха около нас, движени от неизвестно дълбоководно течение, също както клони на дървета под поривите на вятъра. Те не бяха много дълги, за да закриват окръжаващата ни среда, и техните огромни листа, с цвета на тъмно злато, се люлееха малко по-ниско от прозорците на кабината. Под водораслите можеше да се различи тъмната лепкава маса на тинята, гъсто осеяна с малки разноцветни същества — голотурии, осиндиями и таралежи, както пролетно време крайзаливните ливади в Англия са покрити с кокичета и зюмбюли. Тези живи цветя на морските дълбочини — ту ясночервени, ту тъмнопурпурни, ту нежнорозови — плътно покриваха въгленочерната почва. Тук-там гигантски сюнгери се подаваха из издатините на подводните скали и редки риби проблясваха, като искрички, в лъчите на нашите прожектори.

Като омагьосани гледахме това феерическо зрелище, когато по телефона се раздаде разтревожен глас:

— Е, как се чувствувате на дъното? Всичко благополучно ли е? Не оставайте дълго време там! Барометърът пада и това не ми се харесва. Имате ли достатъчно въздух? Трябва ли ви нещо?

— Всичко е наред, капитане! — весело се отзова Маракот. — Няма да се бавим. Снабдяването ни с въздух и енергия от вас е чудесно. Удобно е, както в каютата. Наредете лекичко да бъдем придвижени напред.

Навлязохме в областта на светещи риби и ние се забавлявахме, изгасвайки светлината, в абсолютната тъмнина, при която даже фотографическа плака може да виси с часове, без да отпечати нито най-малък лъч, да наблюдаваме живота на фосфоресциращите обитатели на океана. Сякаш пред черна копринена завеса, бавно

плуваха блестящи искрички, както нощем в далечината просветват множеството силно осветени прозорчета на пътнически параход. Някои животни имаха светещи зъби, други — дълги златисти мустаци, а на трети — езичета пламък се люлееше над главите. Навсякъде проблясваха светли точки, и всяко животно бързаше по работата си и святкаше посвоему — също като нощните таксиметри пред театрите на Стренде!

След това запалихме лампите и докторът започна да прави наблюдения върху морското дъно.

— Без да се гледа на цялата тая дълбочина, ние, все пак, не сме достатъчно дълбоко, за да можем да видим характерните породи на нисшите океански пластове — каза той. — Но това не е по наша вина. Може би, друг път, с по-дълго въже...

— Много да не знаеш! — извика Бил. — Престанете и да мислите за това!

Маракот се усмихна.

— Но вие скоро ще привикнете към тези дълбочини, Сканлен. Нали това спускане не е последното...

— Дявол го знае какво е! — се възмути Бил.

— Да, ще привикнете, и ще ви се струва не по-опасно, отколкото спускането в трюма на „Стратфорд“. Ще видите, мистър Хедли, че тази почва, доколкото можем да я разгледаме през гъстия слой животни и тиня, не е нищо друго, освен застинала лава, което ни сочи на твърде старото вулканическо произхождение на това плато. Очевидно, ние се намираме над върха на архаически вулкан, а „Маракотовата бездна“ — той подчерта наименованието — не е нищо друго, а кратерът на вулкана. Дойде ми на ума — и това ще бъде твърде любопитно! — бавно да придвижваме нашата кабина, докато се доберем до края на „бездната“ и да изучим, както се следва, формацията на тия места. Аз очаквам, че ще видим стръмнина с ужасна дълбочина, отиваща дълбоко надолу.

Този опит ми се струваше опасен, но въжето блестящо издържаше нашата тежест, и с постепенно нарастваща скорост ние започнахме да се пързалиме по дъното на океана. Маракот, с компас в ръка, даваше по телефона нареждания за променяне на направлението или за повдигане на кабината, за да прескочи подводните препятствия.

— Базалтовото колело едва ли е по-широко от два километра — обясняваше той. — Според пресмятанията ми, пропастта е разположена западно от мястото гдето се спуснахме. Ако е така, ние скоро ще допълим до нея...

Безпрепятствено се плъзнахме над вулканическото плато, обрасло със златни водорасли, святкащи с хиляди фантастични цветове.

Изведнаж докторът хвана рога на телефона.

— Стой! — завика той. — Сега сме върху мястото.

Внезапно пред нас се разкри чудовищна пропаст. Зловещо място, страшно зрелище! Блестящите черни гранити на базалта се спускаха надолу, в неизвестността. Краищата на пропастта бяха обрасли с мъхнати водорасли, увиснали като папрати над края на някоя пропаст на повърхността на земята. Зад тези клатещи се, сякаш живи бордюри, се виждаха гладките блестящи стени на пропастта. Даже нашите силни прожектори не можаха да преодолеят мрака на бездната. Запалихме мощния сигнален фенер и отправихме надолу силен сноп от успоредни лъчи. Те падаха в бездната все по-долу и по-долу, без да срещнат препятствие, докато не се изгубваха в непрогледния мрак.

— Това е наистина поразително! — възкликна Маракот и на неговото лице се появи израз на задоволство. — Не може да се мисли, че върху дъното на океана има много такива пропасти. „Маракотовата бездна“ е съвършено изключителна, както по стръмнината на спусъка си, така и по теснотата на диаметъра! Не е чудно, че тя се е скрила от наблюденията на хидро графическите експедиции и...

Той замря по средата на думата си и на неговото лице застина изражение на любопитство и удивление. Ние с Бил се вкаменихме при вида на поразителната картина, когато се хвърлихме към илюминаторите.

Някакво грамадно животно се издигаше от дълбочината към нас, по светлата дияра на прожектора. То беше още далече, слабо осветлено, и ние едва можехме да различим огромното му черно тяло, което с бавни хищнически движения се издигаше все по-високо и по-високо. Катерейки се по някакъв неразбран начин, то вече пълзеше по края на пропастта. Ето, то се приближи, и в по-силната светлина ние можахме ясно да разгледаме чудовището: то беше смесица от чудовищен крив рак; две огромни щипци стърчаха от двете му страни, и чифт грамадни

тежки мустаци трепкаха под черни, кръгли, зли, изпъкнали очи. Горната му черупка беше с обиколка от три метра, а на дължина чудовището, без да се смятат мустаците му, беше не по-малко от десет метра!

— Поразително! — учуди се Маракот, като трескаво пишеше в бележника си. — Очи върху подвижни членчета, еластични коленца, от рода на *Crustaceae*, от неизвестен вид. *Crustaceus Maracoti* — защо пък не така, а?

— Да го вземе дяволът с неговото име! Ей-ей, то пълзи правичко срещу нас! — завика Бил. — Слушайте, докторе, не е ли по-добре да угасим светлината?

— Един момент! Един момент! Само да нахвърля очертанията му! — извика природоизпитателят. — Да, да, сега може.

Щракна ключът и ние отново се намерихме всред непрогледната тъмнина, прорязвана от фосфоресциращи точки, които прелитаха като метеори в безлунна нощ.

— Това е най-мръсното животно в света! — пробъбри Бил, като си изтриваше челото.

— Действително, че има страшен вид — забеляза Маракот, — но още по-страшно е да имаш работа с него и да изпиташ силата на клещите му. Обаче, в стоманената кабина ние сме в пълна безопасност и можем да го наблюдаваме за свое удоволствие...

Едва той произнесе тия думи, когато се раздаде удар върху външната страна на кабината, сякаш от стенобойна машина. Сетне драскане, скърцане и нов удар.

— Слушайте, иска му се да влезе при нас! — в ужас извика Бил. — Не, наистина, над вратата трябваше да напишем: „Вход за външни лица забранен!“

Той се мъчеше да се шегува, но треперещият глас издаваше вълнението му. Признавам си, че и моите колене затрепериха, когато се уверих, че чудовището опипва нашата кабина, размишлявайки колко чудна е нашата раковина и ще се намери ли в нея храна, ако я разчупи.

— То не може да ни навреди — каза Маракот, но в гласа му не се чувствуваше увереност. — Може би е по-добре да се избавим от него?

И той извика по телефона на капитана:

— Вдигнете ни на десет-петнадесет метра!

След няколко минути ние се издигнахме над равнината от лава и се залюляхме във водата. Но дяволският рак не ни оставяше. Скоро отново чухме скърцането и почукването на клещите, с които то продължаваше да опипва кабината. Страшно беше да седиш в тъмнината и да чувствуваш смъртта на две крачки от себе си. Ще издържи ли стъклото, ако страшната щипка удари по него? Този въпрос вълнуваше всекиго от нас.

Но скоро се появи нова опасност. Тропането се чу вече върху покрива, и усетихме леко поклащане.

— Докторе — извиках в пълно отчаяние, — той засегна въжето! Той ще го скъса!

— Слушайте, докторе, да тръгнем нагоре! Достатъчно се нагледахме на всичко, и на Бил Сканлен непременно му се иска да си иде в къщи. Позвънете на момчето, нека да вдигне асансьора.

— Но ние и половината не сме изследвали — промъбра Маракот. — Ние едва започнахме да изследваме края на пропастта. Да измерим поне нейната ширина. Когато стигнем до насрещния край, съгласен съм да се върнем на повърхността. — И фанатикът изкрещя в тръбата: — Всичко е в ред, капитане! Движете се със скорост два възли, докато не кажа „стоп“.

Ние бавно се задвижихме над края на бездната. Тъй като тъмнината не ни спасяваше от нападение, ние запалихме светлината. Едното прозорче беше съвършено закрито от корема на чудовището. Главата и огромните клещи работеха върху покрива, и ударите върху кабината звучаха като погребална камбана. Чудовището притежаваше невероятна сила.

Никога още на смъртен не беше се случвало да бъде в такова положение: километри вода надолу — и злобно чудовище отгоре!

Скърцането и ударите ставаха все по-силни, ние изведнаж почувствувахме, че чудовището дърпа въжето! Тръбата донесе уплашения вик на капитана, а Маракот скочи, като в отчаяние плесна с ръце. Даже вътре в кабината чувахме скърцането на прерязваното въже, звънът и изсвирването на късащите се телчета. След миг започнахме да падаме в бездънната пропаст.

И до сега звъни в ушите ми дивият вопъл на Маракот:

— Въжето е скъсано! Ние сме пропаднали! Всичко загива! — След това, като хвана телефонната тръба, той отчаяно завика: —

Прощавайте, капитане! Прощавайте завинаги...

Ние изведнаж паднахме долу, както ни се стори отначало. Без да се гледа на голямата тежест, напълнената с въздух кабина до известна степен създаваше неустойчиво равновесие, и ние се спуснахме в бездната твърде бавно. Аз чух продължително скърцане, когато кабината се измъкна из страшните обятия на чудовището; след това кабината, бавно обръщайки се, на широки кръгове започна да се спуска все по-надолу и по-надолу. Измина, навярно, не повече от пет минути, но на нас те се сториха часове, докато кабелът на телефона не се опъна и не се скъса с тих стон като струна. В същата тази минута се скъса и въздушната тръба, а през отвърстието капка по капка започна да влиза солена вода. Опитните и сръчни ръце на Бил Сканлен мигом запушиха с възел края на каучуковата тръба и водата престана да тече. В същото време докторът отвинти капачката на балона със сгъстения въздух, който започна да излиза с леко свистене. След това се скъсаха и електрическите проводници и светлината мигновено угасна, но докторът се добра в тъмнината до акумулаторите, и на тавана пламнаха редица лампички.

— Светлината ще ни стигне за една седмица — проговори Маракот с крива усмивка. — Във всеки случай, ние ще умрем при светлина...

После той с досада поклати глава, и неочаквана усмивка озари неговите сухи черти.

— На мен, собствено, ми е все едно. Аз сам достатъчно поживях, и ролята ми в света е изиграна. Единственото, за което съжалявам е, че въвлякох двама млади хора в това опасно предприятие. Трябваше да рискувам сам.

Горещо му стиснах ръката, без да имам сила да произнеса нито дума. Бил Сканлен също мълчеше.

Случайно поглеждайки върху дълбокомера, аз видях, че сме се спуснали вече на дълбочина от хиляда и шестстотин метра.

— Виждате ли, всичко става точно така, както предсказах — забеляза Маракот с мрачно удовлетворение. — Не би ви пречило да се запознаете с моя доклад до Океанографическото дружество за изменяване на налягането при потопяване на различни дълбочини. Как ми се иска да напиша още няколко реда, там, горе, за да засрамя Бюлов от Хесен, който се осмели да възрази на доклада ми!

— Дявол да го вземе! Ако бих имал възможност не бих си губил силите да споря с такова тъпоумно магаре! — извика механикът. — Във Филадельфия живее едно девойче, което ще се разплаче, когато узнае, че няма никога вече да види Бил Сканлен.

— Да, ние никога няма да се върнем — казах аз, като му стиснах ръката.

— Какво пък — повдигна той рамене, — аз изпълнявам своя дълг!

Ние мълчахме.

— Още много ли? — попитах доктора.

— Ще имаме достатъчно време да огледаме дъното на бездната — отговори тихо той. — Въздухът в балона ще ни стигне за няколко часа. Опасността е в нашето издишване. То ще ни задуши. Ако можехме да изхвърляме въгледвуокиса!

— Изглежда, че това е невъзможно.

— Ние имаме и балон с кислород — взех го за в случай на катастрофа. Вдишвайки от него от време на време, ние можем някак си още да се задържим... Погледнете дълбокомера, ние се спуснахме на повече от три хиляди метра.

— Заслужава ли да се борим за живота си? Колкото по-скоро настъпи краят, толкова по-добре, — забелязах аз.

— Това е вярно! — потвърди Сканлен. — Едно, две — и готово!

— И да се откажем от поразителната гледка, която човешко око не е наблюдавало до сега?! — закрещя Маракот. — Това е предателство към науката! Ще наблюдаваме фактите, докато можем — дори тия знания да загинат заедно с нас. Трябва да играем до края, щом веднаж сме започнали!

— Да, вие сте спортист, докторе! — разсмя се Сканлен. — А, въобще, това е правилно! Да играем до последна стотинка!

И тримата седнахме върху дивана, хващайки се за ръчките; кабината, като се въртеше и клатеше, се спускаше и рибите се мяркаха покрай илюминаторите...

— Вече пет километра! — забеляза Маракот. — Ще пусна малко кислород, мистър Хедли... Става много задушно. Чудна работа! — сухо се усмихна той. — Действително, сега тази бездна има право да се нарича „Маракотова“. Когато капитан Хови занесе тази новина,

моите колеги ще се погрижат бездната на Маракот да не остане само мой гроб, но и мой неръкотворен паметник. Даже Бюлов от Хесен...

И той започна да бърби нещо за невероятната закостенялост на учените.

Кабината все се потопяваше, като се въртеше и описваше кръгове. Циферблатът на дълбокомера показваше седем хиляди и шестстотин метра.

— Ние се приближаваме към края на пътешествието — каза Маракот. — Дълбокомерът на Скот през миналата година показва осем хиляди сто четиридесет и пет метра на най-дълбокото място. След няколко минути ще знаем какво ни чака. Може би, кабината ще се разчупи от удара. Може би...

В тая минута ние „пристигнахме“.

Нито една любяща майка не е отпускала своя първенец върху пухената завивка така внимателно, както водата положи нашата кабина върху дъното на Атлантическия океан. То беше покрито с дебел еластичен слой от тиня, която изигра ролята на идеален буфер и ни спаси от гибел. Ние се бояхме да мръднем върху дивана — кабината се беше спуснала върху края на издадена скала, покрита с лепкава тиня — и се поклацахме в наклонено положение, като с мъка запазвахме равновесие, и всяка минута рискувахме да се обърнем. Но след известно време клатенето отслабна, кабината се затвърди по-здраво и застана неподвижно.

В този момент доктор Маракот, който втрещено гледаше в прозореца, учудено извика и загаси светлината.

Какво беше нашето учудване, когато се оказа, че и без електричество можехме да виждаме достатъчно отчетливо! Мъждива разпръснатата светлина се вливаше през илюминаторите в кабината, като студено сияние в зимно утро.

— А защо пък не? — извика Маракот след минутно мълчание. — Нима не трябваше да предвидя и тая възможност? От какво се състои тази тиня? Нима това не е продукт от разлагането на билиони микроорганизми? И нима разлагането не се съпровожда от фосфорическо светене? А где по целия свят може да се наблюдава това светене, ако не тук? Ах, колко е досадно, че виждаме такива изумителни неща и не можем да споделим наблюденията си с целия свят!...

— Но, позволете — възразих аз, — при тралене ние никога не сме изваждали дори грам фосфоресцираща тиня и никога не сме забелязвали такова светене.

— Е, да, тинята очевидно изгубва способността си да фосфоресцира, щом бъде извадена на повърхността. Пък и какво е грам, даже тон тиня в сравнение с тия безгранични равнини? И гледайте, гледайте! — изведнаж закрепця той възбудено. — Дълбоководни същества пасат по тоя органически ковчог, както земните стада по ливадите!

Стадо големи черни риби, дебели и груби, плуваха над самото дъно и току кълвяха нещо. След това се появи още едно недодялано същество, прилично на морска крава; то меланхолично преживяше храната си пред моя прозорец. Други бавно плуваха, като понякога поглеждаха върху странния предмет, който така неочаквано се беше появил между тях.

Можех само да се учудвам на Маракот, който в тази мрачна обстановка, когато вече се чуваше дишането на смъртта, се подчиняваше на зова на науката и трескаво записваше наблюденията си. Дъното на океана се състоеше от червена глина, но върху нея лежеше слой от сива дълбоководна тиня, която образуваше долина с вълнообразни очертания. Долината не беше съвършено равна, нея я пресичаха странни кръгли хълмчета от вида на това, върху което бяхме заседнали; тия хълмчета светеха с всички цветове на дъгата. Между хълмчетата плуваха стада от необикновени риби, по-голяма част от тях неизвестни на науката. Маракот с вълнение ги разглеждаше и пак конвулсивно записваше нещо си.

Въздухът в кабината стана много тежък и ние отново се спасихме, като вдъхнахме кислород. Странно, че все още чувствувахме свиреп, сякаш вълчи глад и с жадност се нахвърляхме върху консервираното месо, хляба с масло и виски с вода, предвидливо запасени от Маракот.

Като се подкрепих и освежих малко, аз седнах по-удобно до илюминатора и започнах да мечтая за последна цигара. Изведнаж видях нещо, което повдигна в главата ми страшен вихър от странни мисли и предположения.

Вече споменах, че вълнистата сива долина беше цялата изпъстрена от малки хълмчета. Едно, малко по-високо, се издигаше пред моя прозорец на около десет метра. Върху него имаше някакви странни знаци. Вглеждайки се в другите хълмчета, с изумление забелязах, че тия знаци се повтарят и върху тях, губейки се в непрозрачна мъгла.

Когато си на една крачка от смъртта не е така лесно да се поддадеш на някакво впечатление, но моето дишане замря и сърцето ми за миг запря, когато се досетих, че тия знаци, които така ясно изпъкваха изпод слоя тиня, са орнаменти, безсъмнено изсечени от човешка ръка!

Маракот и Сканлен се приближиха към илюминатора и с изумление гледаха моето чудно откритие.

— Хей-хей, ама че скулптура! — възкликна Сканлен. — Вярвайте на думите ми, тази тераска е била някога покрив на здание! Да, и всички тия хълмчета също така са били къщи. Слушайте, господарю, ние направо сме пристигнали в подводен град!

— В действителност, това е древен град — отговори Маракот. — Геолозите твърдят, че някога моретата са били материци, а на мястото на материците е имало морета, но аз всякога съм отричал теорията, че в недалечните сравнително времена, като четвъртичния период, в Атлантика са могли да се случат някакви сериозни катастрофи.

— Тези хълмчета са достатъчно правилно разположени — забелязах аз. — Започвам да мисля, че това не са отделни къщи, а куполи върху покрива на някое грамадно здание.

— Непрекъснатото насляване на морската утайка го е покрило до самия покрив — каза Маракот. — Но самото здание, вероятно, не е разрушено. В големите дълбочини има постоянна, непроменлива температура, и тя препятствува на процеса на разрушението. Даже разлагането на дълбоководните органически отпадъци, които настилат дъното на океана и го осветляват, явно става много бавно. Но слушайте, това съвсем не са скулптурни украшения, а надписи!

Без съмнение, той беше прав. Едни и същи знаци се виждаха на разни места. Безспорно, това бяха букви от някаква древна азбука.

— Изучавал съм финикийските писмени знаци, там се срещат твърде подобни чертежи — продължи докторът. — Приятели мои, ние с вас виждаме погребан античен град! Нам ни потръгна, — ние си

избрахме най-чудното място за гроб. Повече няма какво да изучаваме, нашата книга на знанието е прочетена до край. Аз съм съгласен с вас: колкото по-скоро настъпи краят, толкова по-добре.

А и в действителност, оставаше ни да живеем малко: въздухът беше наситен с въгледвуокис. Изправяйки се върху дивана, ние все още можехме да дишаме, но отровната зона се издигаше все по-високо и по-високо. Доктор Маракот безнадеждно скръсти ръце и отпусна глава върху гърдите си. Сканлен, отровен от въгледвуокиса, изведнаж се плъзна върху пода. Виеше ми се свят и гърдите ми сякаш бяха налети с олово. Затворих очи, като губех съзнание, но ми се поиска за последен път да видя това, което напуснах завинаги... Отваряйки очи, аз скочих с хрипкав вик от изумление.

През илюминатора гледаха върху ни очи на човек.

Бълнуване! Кошмар! Аз се хванах за рамото на Маракот и започнах да го тръскам с всички сили. Докторът се съвзе, изправи се и безмълвно впи широко отворените си очи в илюминатора. Сега се убедих, че това не беше халюцинация.

Пред мен стоеше дълго, тясно, мургаво лице с тънки черти, остра клинообразна брадичка и живи очи. Човекът втренчено и с интерес оглеждаше вътрешността на кабината; върху неговото лице беше изписано крайно изумление. Нашата кабина сигурно му се представляваше като камера на смъртта, гдето един човек лежеше без чувства, а двама други гледаха в прозореца с обезобразените лица на хора, които умират от задушаване. Човекът ни махна с ръка и изчезна.

— Той ни изостави! — извика Маракот.

— Или е отминал за помощ. Да вдигнем Сканлен. Той ще умре, ако остане на пода.

Ние изтеглихме механика върху дивана и сложихме в устата му тръбичката на балона с кислорода. Лицето на Сканлен беше сиво и той бърбеше нещо в безсъзнание, но пулсът му още биеше, макар и слабо.

— Още има надежда... — изхърках аз.

— Но това е безумие! — извика Маракот. — Нима могат да живеят хора на дъното на океана? Как могат да дишат те? Това е масова халюцинация! Скъпи приятелю, ние сме полудели!

Като погледнах върху сивия, безнадежден пейзаж зад прозореца, аз ясно разбрах, че Маракот е прав.

Обаче, след няколко минути ми се стори, че има някакво движение зад прозореца. Някъде в далечината се появиха мъгливи сенки; те се приближаваха и се превръщаха в движещи се фигури. Тълпа хора бързаше към нас по дъното на океана.

След минута те се събраха пред прозорците, махаха с ръце и ожесточено жестикулираха. Един човек с черна брада, изглежда, им беше предводител или началник. Той бързо огледа нашата стоманена черупка и благодарение на наклонеността на кабината забеляза, че в пода ѝ има отвор. Като изпрати на някъде едного от своите хора, предводителят започна енергично да жестикулира, заповядвайки да отворим дупката отвътре.

— Защо пък да не отворим? — попитах аз. — Не е ли все едно — ще се удавим ли или ще се задушим? Повече не мога да издържам това.

— Може и да не потънем — отговори Маракот. — Водата, която ще влезе отдолу, ще срещне съпротивлението на въздуха и няма да достигне повече от определена височина. Дайте на Сканлен глътка ракия. Нека да направи последно усилие и да пие.

След няколко минути ми се стори, че има някакво движение зад прозореца.

Влях в гърлото на механика ракия. Той конвулсивно я глътна и се огледа наоколо с учудени очи. Изправихме нещастника върху дивана и, като застанахме от двете му страни, го поддържахме. Когато Сканлен дойде напълно на себе си, с две думи му обясних положението.

— Ако водата стигне до батериите, възможно е отравяне с хлор — каза Маракот. — Трябва да оставим кислорода да изтича свободно. Колкото по-голямо бъде налягането, толкова по-малко вода ще влезе. Така. Сега ми помогнете да вдигна капака.

Бавно отвинтихме кръглия капак върху пода на нашето жилище. Струваше ми се, че извършваме самоубийство. Зеленикавата вода, шумейки и святкайки под лъчите на лампата, на потоци се втурна в кабината. Тя бързо заля пода, стигна до коленете ни, до гърдите и тук се спря — тя не можеше да преодолее налягането на въздуха. Виеше ми се свят и в ушите ми шумеше. В такава атмосфера не можехме да останем повече. Само залавянето ни за проводниците ни спасяваше от падане.

След изкачването си върху дивана, вече не можехме да гледаме през прозорците и, следователно, не знаехме какви мерки предприемат подводните хора за нашето освобождаване. Изведнаж ни се стори, че предводителят ни гледа през кръглия отвор на пода, през водата, а след миг той премина през дупката, качи се върху дивана и застана редом с нас — нисичък, здравеняк, набит, не по-висок от рамото ми. Големите му кестеняви очи ни оглеждаха и в тях светеше одобрение, сякаш искаше да каже: „Горките, вие мислехте, че всичко е свършено, а аз отлично зная как ще се измъкнете оттук.“

Едва сега се убедих в едно твърде странно обстоятелство: човекът — ако само той принадлежеше към този разред от живите същества, както нас — носеше прозрачна дреха, която обгръщаше цялото му тяло, като оставяше свободни ръцете и краката. Дрехата беше така удивително прозрачна, че отдалеч положително беше невидима; тя блестеше като сребро, като в същото време оставаше идеално прозрачна. Също такъв беше и калпакът, който покриваше главата на подводния жител. На раменете си той имаше странни пагони с дупки и превръзки, които бяха здраво превързани към гърдите му. Пагоните имаха вид на малки продълговати сандъчета с многобройни дупчици.

Когато новият приятел се присъедини към нас, друг човек се появи в отвора на пода и промъкна през него нещо като голямо стъклено кълбо, след това второ и трето. Кълбата бързо се издигна нагоре и заплуваха по повърхността. След това по същия път ни бяха предадени шест малки сандъчета. Нашият нов познат превърза върху

раменете ни по две сандъчета, също такива, като неговите. Започнах да разбирам, че тук няма нищо свръхестествено, нищо, което да противоречи на природните закони: едно от сандъчетата беше, безсъмнено, източник за чист въздух, а другото — поглъщач на изработените при дишането материали.

Непознатият намъкна върху главите ни прозрачните калпаци, като превърза около раменете и гърдите ни еластични презрамки, които не позволяваха на водата да прониква навътре. Дишането под калпака беше съвършено свободно, и с радост видях, че очите на Маракот бодро заблестяха под очилата, а широката усмивка на Бил Сканлен ми показва, че животворящият кислород върши своето дело.

Нашият спасител ни огледа с усмивка на удовлетворение, след това махна с ръка и ни покани да го последваме, през отвора върху пода, на дъното на океана. Дузина приятелски ръце се протегнаха към нас, за да ни помогнат да излезем и да направим своите първи неуверени крачки по хлъзгавата и дебела тиня.

Къде беше изчезнало страшното налягане, от което се плашеха изследователите! То ни пречеше не повече, отколкото на рибите, които плуваха наоколо. Макар нашите глави и тела да бяха надеждно защитени от тънките и прозрачни камбани, гъвкавите ни и силни, като бронирана стомана, ръце и крака, които оставаха свободни, чувствуваха само плътната среда на водата и нищо повече. Беше много странно, че стоим между група брадати хора и гледаме току-що напуснатата кабина. Бяхме забравили да изключим акумулаторите: жълти снопове електрическа светлина излизаха от кръглите прозорци на стоманената кабина, и стада рибки проблясваха в лъчите.

Предводителят хвана Маракот за ръка, и ние тръгнахме след него през плътната вода, тежко стъпвайки по хлъзгавото дъно.

Но тук се случи нещо, което учуди нашите нови другари не по-малко, отколкото самите нас. Над нашите глави се появи неголям тъмен предмет, който бързо се спускаше из тъмнината; той легна на дъното недалеч от нас. Това беше дълбоководен лот с оловна тежест, спуснат от „Стратфорд“.

Разбрахме, че на повърхността са разбрали същността на случилата се трагедия. Оловната тежест неподвижно лежеше върху дъното, и сега капитанът имаше точната дълбочина на бездната. Редом с мен се проточваше тънкото телено въже с дължина от осем

километра, което призрочно ме съединяваше със „Стратфорд“, с целия свят.

Ах, ако можех да напиша една бележка и да я превържа към възженцето! Абсурдна мисъл... Но нима не мога да изпратя горе някакво съобщение, което да покаже на капитана, че сме живи, въпреки всичко?

Горната част на тялото ми беше покрита с прозрачния калпак до пояса, но ръцете ми бяха свободни, и в джоба на панталона ми, за щастие, се оказа носната ми кърпичка. Бързо я извадих и превързах към лота. В същия момент автоматическият механизъм откачи оловната тежест, и аз видях как парченцето бяла материя бързо се понесе нагоре — в оня свят, който, вероятно, никога вече нямаше да видя...

Нашите нови другари внимателно изследваха тридесеткилограмовата оловна тежест, заинтересуваха се много от нея, вдигнаха я и я понесоха със себе си.

Преминахме не повече от стотина метра, като се промъквахме край сунгерите, и се спряхме пред неголяма квадратна врата с тежки колони от двете страни. Вратата беше отворена. Ние влязохме в голямата празна стая, и управляваната със скрит механизъм тежка каменна врата бавно се затвори.

Под своите калпаци, ние, разбира се, не можехме нищо да чуваме, но, след като постояхме няколко минути, се убедихме, че беше поставена в действие някаква огромна помпа, защото нивото на водата започна бързо да спада. След по-малко от четвърт час вече стояхме върху влажен под, покрит с каменни плочи, а новите ни приятели бързо ни освобождаваха от ненужните ни повече прозрачни калпаци.

След минута жадно вдишвахме съвършено чистия въздух в затоплената и добре осветлена стая. Мургавите обитатели на бездната се тълпяха около нас, стискаха ни ръцете и приятелски ни потупваха по раменете. Те говореха на странен език, от който не разбирахме нито дума, но усмивките по лицата и ласкавите погледи бяха разбираеми дори на осем километра под нивото на океана.

Като окачиха калпаците върху куките по стените на стаята, брадатите непознати ласкаво ни подтигнаха към вътрешната врата, зад която се откриваше дълъг каменен коридор. Когато и тази врата автоматически се затвори зад нас, вече нищо не ни напомняше, че, в

същност, сме неволни гости на неизвестен народ върху дъното на Атлантическия океан, че завинаги сме откъснати от оня свят, гдето се бяхме родили и гдето бяхме живели...

Останали бяхме почти без сили от многобройните преживявания. Даже Бил Сканлен, този неуморим юнак, едва придвижваше краката си, а ние с Маракот положително висяхме върху ръцете на нашите придружители. И въпреки това, без да се гледа на смъртната умора, отчетливо си спомням всички подробности на нашето пътешествие.

Беше съвършено очевидно, че зданието се снабдява с въздух от неизвестна силна машина — свежите струи на въздуха излизаха на ритмически струи из малки кръгли отвори в стените. Разсеяната светлина се излъчваше, очевидно, от някакъв светящ газ. Ненапрасно, значи, вниманието на европейските учени беше спряно върху осветление, което няма да има нужда от проводници и лампи. Светлината излизаше из дълги цилиндри от кристално прозрачно стъкло, накачени покрай стените на коридора.

Скоро влязохме в широка стая, като гостна, постлана с тежки килими и наредена с позлатени кресла и низки диванчета, които напомняха по изработката си мебелите, които се намират в гробниците на египетските фараони. Групата от придружители се разотиде и остана само началникът на отряда и двама негови спътници.

— Менд! — повтори той няколко пъти, като се удари по гърдите.

След това той започна да ни показва един подир друг и да повтаря нашите имена: Маракот, Хедли и Сканлен, докато не се научи да ги изговаря напълно правилно.

Настанявайки ни в кресла, Менд направи знак на един от помощниците си, който излезе и скоро се върна, съпровождан от един много стар човек, със сиви коси и дълга брада, със смешна коническа кадифена шапчица. Забравих да кажа, че всички тия хора бяха облечени в цветни туники, които стигаха до коленете им, и бяха обути във високи сандали от рибя кожа, която приличаше на шагренова.

Старецът, очевидно, беше нещо като лекар, понеже ни прегледа един след друг, като поставяше ръката си върху главите ни и закриваше очите си, сякаш по такъв начин си съставяше представа за физическото състояние на пациента. Очевидно прегледът ни не го задоволи, защото недоволно поклати с глава и каза няколко сърдити думи на Менд. Той веднага изпрати някъде един от помощниците, който ни донесе поднос

с храна и кошница с вино, които постави пред нас. Бяхме твърде измъчени, за да питаме какво е това, и намерихме за по-добре незабавно да пристъпим към яденето.

След това ни заведоха в друга стая, гдето бяха приготвили три легла и аз незабавно се гътнах върху първото, което ми попадна. Неясно си спомням, че Бил Сканлен се приближи до мен и приседна на кревата ми.

— Слушайте, Хедли — каза той, — оная глътка ракия ми спаси живота. Где, собствено, се намираме?

— Зная толкова, колкото и вие.

— Какво пък — каза той, като се отдалечаваше, — тук не е лошо. И виното им е напълно прилично...

Повече нищо не чух и се потопих в най-дълбок сън.

Идвайки на себе си, отначало никак не можех да разбера, где се намирам, и с учудване оглеждах голямата стая без прозорци, със стени, боядисани с меки тонове, червената мебел и двете други легла, от едно от които се донасяше силното хъркане на Маракот. Всичко това беше твърде много странно, за да се смята реално, и само от допирането до одеялото, изтъкано от сухите влакна на непознато морско растение, се убедих, че необикновенният сън продължава. Все още не можех да привикна с тази мисъл, когато се раздаде взрив от смях и Бил Сканлен скочи от леглото си.

— Добро утро, Хедли! — извика той.

— Вие днес сте в добро настроение — отговорих аз, донякъде неприязнено. — Не виждам особени причини за веселие.

— Също и аз, както и вие, бях увесил нос, когато се събудих — отговори той. — След това ми дойде на ума една забавна мисъл, и затова се разсмях.

— Каква мисъл?

— Помислих, колко дяволски забавно би било, ако ние вчера всички се бяхме заловили за лота! Ех че смях щеше да бъде, ако старецът Хови ни беше извадил в добро здраве! „Що за рибина в мрежата?“ би помислил той.

Нашият смях разбуди доктор Маракот.

— Сега е девет часът — каза той, като погледна часовника си.

Ние сверихме часовниците си: девет. Въпросът беше само — през деня или нощта.

— Трябва да си заведем календар — предложи Маракот. — Спуснахме се на трети октомври. Тук попаднахме вечерта на същия ден. Въпросът е: колко време сме проспали?

— Що се отнася до мен, то не по-малко от месец — отговори Бил Сканлен. — Нито веднаж не съм спал така здраво, откак Мики Скот ме събори на шестия рунд, когато се боксирахме с него във фабриката...

Измихме се и се облякохме. Всичко, което беше необходимо за това, намерихме много лесно. Но вратата беше затворена, и беше очевидно, че се намираме в плен. Въпреки липсата на видими вентилатори, въздухът беше удивително чист, и скоро открихме, че той

идва в стаята през малки отвори в стените. Отоплението беше, очевидно, централно; температурата беше приятна, стайна.

Аз видях на стената едно шнурче и го дръпнах. Това беше звънец или нещо подобно, защото вратата веднага се отвори и на вратата се появи мъничко мургаво човече в жълта туника. То въпросително ни изгледа с тъмните си ласкави очи.

— Ние сме гладни — каза Маракот. — Дайте ни, моля, да ядем.

Човекът поклати глава и се усмихна. Ясно беше, че не можа да ни разбере. Когато, обаче, отворих уста и изразително задъвках пръста си, нашият пазач усилено закима и бързо изчезна.

След десет минути вратата отново се отвори и двама души в жълти одежди вкараха масичка на колелца. Даже в Балтимор-хотел не биха ни сервирали по-добра закуска: тук имаше кафе, топло мляко, пирожки, крехка риба и мед. Около половин час бяхме твърде заети да водим дискусия върху темата, какво именно ядем и откъде се е взело всичко това. Когато чиниите се опразниха, жълтите слуги отново се появиха, изтласкаха масичката и старателно затвориха вратата след себе си.

— Честна дума, изпощипал съм се до синьо! — заяви Бил. — Спим или не, позволете ми да попитам? Слушайте, докторе, вие ни домъкнахте тук, и ваша свещена длъжност е да ни обясните как да разбираме всичко това.

Докторът поклати глава.

— За мен това е също сън — каза той, — но какъв изумителен сън!

— Ясно е едно — забелязах аз, — че в легендите за Атлантида^[1] има много истини и че част от загиналия народ се е спасил по някакъв още неизвестен нам начин.

— Даже и да са се спасили — отговори Бил Сканлен, като се почесваше по врата, — да ме вземе дяволът, ако мога да разбера как те получават пресен въздух и всичко това!

— Време е да подведем сборовете на нашите наблюдения — предложи Маракот. — Едно обстоятелство е за мен съвършено ясно — аз го разбрах още когато ядох меда на закуската. Медът беше явно синтетически^[2], какъвто ние вече се научихме да правим там у нас, на повърхността на земята. Но ако има синтетически мед, защо да няма синтетическо кафе и пшеница? Молекулите^[3] на елементите са

разхвърляни навсякъде около нас, трябва само да знаем как да ги разместим, за да получим новото вещество. Захарта се превръща в скорбяла, а етерният алкохол е само обикновено разместване на молекулите. От какво зависи това разместване? От топлината, от влиянието на електричеството, от други причини, които ние съвършено не знаем. Някои вещества се изменят сами по себе си. Уранът се превръща на радий, а радият се превръща в олово без всякаква намеса от наша страна.

— Значи, вие предполагате, че химията е много развита у тях?

— Съвършено съм уверен. Очевидно, те отлично умеят да се справят с молекулите на елементите. Кислородът и водородът се добиват непосредствено от морската вода. Въглеродът и въгленът са в изобилие в състава на водораслите, а калцият и фосфорът се намират в наслоенията върху дъното. С ум и знания какво ли само не може да се направи!

Докторът продължаваше лекцията си по химия, когато вратата се отвори и влезе Менд, който дружески ни приветствува. С него заедно влезе и старецът, който ни беше преглеждал предната вечер. Очевидно, той беше учен човек, защото се обърна към нас на разни езици, но ние не можахме да разберем нито един. Тогава той повдигна рамене и заговори с Менд, който даде знак на двама жълти слуги. Те внесоха странен, неголям екран върху две подставки. Екранът приличаше на обикновен кинематографически и беше покрит със светъл метал, който блестеше и се преливаше в лъчите на светлината. Изправиха екрана до една от стените. Старецът отмери няколко крачки и прекара черта по пода. Като застана върху чертата, той се обърна към Маракот и като се допря до челото си, посочи върху екрана.

— Нова работа! — усмихна се Бил. — Искат да ни развличат с тъмни картинки!

Маракот поклати глава, показвайки с това, че не разбираме какво искат от нас. Около една минута старецът помисли, след това, очевидно вземайки някакво решение, прекара ръка по лицето си и като се обърна към екрана, съсредоточено се вгледа в него. Скоро върху екрана се появи изображение на група хора. Това бяхме ние — но не съвсем ние: Сканлен имаше вид на оперетъчен китаец, Маракот приличаше на труп. Но, очевидно, ние изглеждахме такива на стареца.

— Това е отражение на неговите мисли! — извиках аз.

— Правилно! — потвърди Маракот. — Това е най-чудното откритие!

— Никога не съм мислил, че ще се видя на кино, ако този върти муцуна не ме беше изобразил! — оскърбено забеляза Сканлен. — Но какво се вълнува там тоя старец?

— Той иска докторът да направи същото нещо.

Маракот зае посоченото място и, като се съсредоточи, прекрасно възпроизведе картината. Ние видяхме изображението на Менд, след това „Стратфорд“ в момента, когато го напускахме.

И Менд и старият учен радостно закимаха с глави при вида на парахода, а Менд започна да прави плавни жестове от нас към екрана.

— Моли ни да им разправим всичко! — извиках аз. — Те искат по картинките да узнаят кои сме ние и как сме попаднали тук.

Маракот кимна с глава на Менд, показвайки му, че сме го разбрали и започна да „рисува“ картините на нашето пътуване, но Менд се докосна до ръката му и прекъсна разказа. По негови нареждания слугите изнесоха екрана и атлантите със знаци ни поканиха да ги следваме.

Зданието беше огромно и ние дълго вървахме по забърканата мрежа на коридорите, докато накрая влязохме в голяма зала с амфитеатрално разположени седалища, като в университетска аудитория. Отпред имаше голям екран, също такъв, какъвто току-що бяхме видели. На скамейките седяха хора; те бяха около хилядо човека. При нашето появяване се раздаде одобрителен шепот. Тук имаше мъже и жени от всички възрасти; всички мъже бяха брадати; по-старите жени имаха твърде почтен вид, а девойките блестяха от красота. Поставиха ни на първия ред, а Маракот застана на катедрата пред екрана. После загасиха по някакъв начин светлината и беше даден знак за започване.

Маракот прекрасно възстанови в своето въображение сцените на преживяното. Изпърво видяхме нашия кораб при напускането му на устието на Темза, и шепот на удоволствие се разнесе по редиците при вида на съвременния град красавец. После се появи карта, върху която беше отбелязан нашият път. Показа се стоманената кабина и при нейния вид мнозина започнаха оживено да се разговарят. Кабината се

спускаше все по-дълбоко и по-дълбоко, докато се появи чудовищният рак, който ни погуби.

— Маракс! Маракс! — завикаха зрителите при появяването на чудовището.

Ясно беше, че те го познаваха и се бояха от него. Но ето, че чудовището започна да прерязва въжето, и се раздадоха викове на ужас, които преминаха в рев, когато въжето се скъса и кабината полетя в бездната. Ако бяхме разказвали цял месец, ние не бихме могли да обясним всичко така подробно, както през течение на тази получасова лекция демонстрация.

Когато светнаха лампите, цялата аудитория се събра край нас, проявявайки знаци на симпатия и удоволствие. Хората ни тупаха по раменете и по всички начини ни показваха, че сме им твърде приятни. Нас подред ни представиха на някои от началниците.

Тук, по всичко изглеждаше, правото да се ръководят хората се определяше от количествата на знанията, защото всички останали стояха на едно социално ниво и бяха еднакво облечени в цветни туники. Мъжете имаха къси до коленете пурпурни туники с пояси; те бяха обути във високи сандали от някакъв еластичен материал, вероятно от кожи на морски животни. Жените се бяха живописно драпирали в розови, сини и зелени дрехи и бяха украсени с нанизии от бисери и дребни бисерни раковини. Някои от тях бяха така красиви, че на земята не би могло да им се намерят равни. Там имаше една...

Но защо да вмесвам личните си преживявания в разказа от общо значение! Ще кажа само, че Мона е единствената дъщеря на Скарп, един от вождовете на подводния народ, че още от първата ни среща прочетох в нейния поглед симпатии и че със сърцето си почувствах, че и тя е разбрала моето възхищение от нейната красота. За сега няма да кажа нищо повече за нея.

По-късно Менд и нашите нови другари ни разведоха из различните помещения на безкрайното здание. Зданието се беше врасло толкова много в дъното на океана, че в него можеше да се проникне само през покрива; и от там дългите коридори на лабиринта се спускаха все по-надолу, докато не достигаха дълбочина от няколкостотин метра под нивото на входа.

Тези хора бяха пробрили дупки в самото дъно на океана. Ние забелязахме проходи и коридори, които водеха под земята по всички

направления. Показваха ни апарати, които изработваха въздух, и помпи, които го разпращаха по цялото огромно здание. Маракот с възхищение и уважение ни посочи малки реторти, гдето се изработваха други газове; това можеха да бъдат само арагон, неон и други елементи на атмосферата, свойствата на които ние горе на земята едва започвахме да разбираме. Необикновено интересни бяха големите дестилатори за прясна вода и грамадните електрически централи, но голяма част от машините беше така грижливо закрыта, че няхаме възможност да проучим устройството им. Мога да заявя само едно: моите собствени очи и органи на вкуса ми дадоха възможност да се убедя, че химически елементи в течно и газообразно състояние се въвеждаха в различни апарати, че те там се подхвърляха на обработка чрез топлина, налягане и електричество и че в резултат се появяваше брашно, чай, кафе, вино и много други хранителни продукти.

При най-повърхностно разглеждане на зданието, едно обстоятелство ни порази. Стана ни съвършено ясно, че отоплението на страната е било замислено от нейните обитатели дълго време преди катастрофата и те своевременно са се погрижили за организиране на своето спасение от неминуемата гибел. Цялото огромно здание беше построено с оглед да послужи за убежище и постоянно жилище за народа в случай на наводнение. Машините, които изработваха въздух, храна, дестилирана вода и другите необходими продукти бяха заблаговременно вградени в стените на зданието и съставляваха негова неразделна част. Бяха предвидени входове откъм покрива; бяха организирани работилници, които изработваха прозрачните капаци скафандри; бяха приспособени колосални помпи за изсмукване вода от специални камери, които се съобщаваха непосредствено с океана. Всичко това беше организирано с ума и предвидливостта на удивително културен народ.

Съвършено случайно ние намерихме начин — наистина, твърде несъвършен — за сношаване с нашите домакини. Веднаж, странствувайки из зданието, ние попаднахме в стая без всякакви украшения. В един от нейните ъгли имаше статуя, която беше придобила от времето цвета на слонова кост и представляваше жена с копие в ръка. Върху рамото на жената стоеше кукумявка. Стаята се пазеше от грохнал старец, и, без да се гледа неговата старост и сбръчканата кожа на лицето му, разбрахме, че той е представител на

друга раса. Ние с Маракот стояхме, гледайки статуята и се мъчехме да си припомним где сме я виждали по-рано, когато старецът се обърна към нас.

— Теа — каза той, като сочеше статуята.

— Дявол да го вземе! — извиках аз. — Той говори по гръцки!

— Теа Атина — повтори старецът.

Нямаше съмнение. Той казваше: „Богинята Атина“.

Маракот, този учудващ с универсалните си познания човек, започна да му задава въпроси на класически гръцки език, които старецът разбираше само отчасти и отговаряше на толкова архаически диалект, че трудно можеше да бъде разбран. И все пак, Маракот намери, в края на краищата, посредник за сношаване с атлантите!

Същата вечер Маракот развълнувано ни разправяше с тон на лектор, който се обръща към голяма аудитория:

— Това е поразително доказателство за истинността на древната легенда за атлантите! В легендите, въобще, почти всякога има фактическа основа, върху която следващите векове наслояват свои прибавки. Известно ви е, или по-право казано, неизвестно ви е, че по време на катастрофата, която се е разразила над нещастния остров, между древните гърци и атлантите се е водила кръвопролитна война. Тези факти са записани от Солон по думите на жреца Саис. Можем да допуснем, че по това време при атлантите е имало гръцки пленници, че някои от тях са служили в храмовете и са донесли със себе си своята религия. Доколкото можах да разбера, старецът е единствен наследник на познанията на древните гръцки жреци, а когато го опознаем поотблизо, ще узнаем повече и всичко, което ни интересува...

Атлантите бяха весел народ, и ние водехме чудесен живот, но наставаше време, когато сърцето се стремеше към спомените и предмисления взор се изправяха картини от квадратните кули на Оксфорд и познатите полета на Харвард. В началото на нашия подводен живот те ми се струваха далечни, като лунни пейзажи, но сега често ме обхваща неудържимо желание да ги видя отново...

---

[1] Атлантида — континент, който е заемал, според преданията, част от Атлантическия океан. Разказът за Атлантида е написан от древния гръцки философ Платон по думите на Солон-законодателят, който е живял в още по-стари времена и е записал преданието, на свой

ред, според думите на един гръцки жрец. Легендата на Платона дълго време се е смятала за мит. Обаче, въпросът за Атлантида не е преставал и не престава да интересува учените, сред които няма единодушно мнение относно възможността за съществуването на материк или големи острови в средната част на Атлантическия океан в третичната или дори по-близката до нас четвъртична епоха. ↑

[2] Синтез — в химията, получаване на химически съединения от основните елементи или на сложни съединения от по-прости. Противопоставя му се анализата, която е разлагане на сложно цяло на неговите съставни части. ↑

[3] Молекула — най-малката частица на телата, която запазва техните химически свойства. ↑

След няколко дни нашите домакини ни взеха със себе си при една експедиция на дъното на океана. Заедно с нас се отправиха още шестима, в числото на които влизаше вождът Менд. Всички се събрахме в същата водна камера, през която бяхме проникнали най-напред в зданието на Храма на безопасността, както атлантите наричаха своя подводен град. Сега ние по-подробно огледахме устройството на тази камера. Това беше голяма квадратна стая, не помалко от тридесет метра в ширина и дължина; нейните низки стени и таван бяха изцяло покрити със зелена плесен. По стените на стаята се виждаха дълги редици закачалки със знаци, които, както ни обясниха, били цифри, и върху тия закачалки висяха прозрачни водолазни калпаци; всеки от тях беше снабден с чифт раменни батерии за дишане. Подът беше покрит с плочи от светъл варовник, оцърбени от стъпките на много поколения, и в цепнатините се беше застояла мътна вода. Стаята беше силно осветлена с тръбички, прикрепени към корнизите. Поставиха ни стъклените калпаци и дадоха на всекиго от нас дебела островърха тояга, прилична на канджа, от непознат, необикновено лек метал.

По даден от Менд знак ние се хванахме за перилата, които окръжаваха стаята. Той сам ни даде пример, а след него и другите атланти. Скоро се изясни причината за тази предвидливост. Още щом се отвори външната врата, в стаята се втурнаха водите на океана с такава сила, че ако не се държахме за перилата, бушуващият поток веднага би ни свалил на земята. Водата бързо се издигаше, и когато тя ни покри над главите, напорът изведнаж отслабна. Менд се придвижи към отвора и със знаци ни покани да го следваме; ние излязохме върху дъното на океана, като оставихме зад себе си отворената врата на входната камера.

Оглеждайки се наоколо в студено мъждукащата светлина, която озаряваше дъното на океана, ние свободно можехме да виждаме всичко на разстояние до половин километър в радиус. Повече от всичко ни учуди силно светеща в далечината точка, но какво беше тя, още не можехме да разберем. Към тая точка се отправи нашият предводител и ние тръгнахме подире му, наредени един след друг. Скоро ясно видяхме тоя предмет, от който се лееше загадъчната светлина: това беше нашата стоманена кабина — последният спомен за земния живот! Тя лежеше с едната си страна върху един от куполите на Храма

на безопасността, все още силно осветлена отвътре. Сгъстеният въздух пазеше от проникването на водата оная нейна част, където бяха електрическите инсталации.

Странно усещане изпитахме, когато разглеждахме през илюминаторите тъй познатата ни вътрешност на нашия стоманен затвор, напълнен сега с вода, в която се плъзгаха, като в аквариум, безброй чудни риби.

Един след друг ние проникнахме в кабината през отворения люк на пода ѝ. Маракот искаше непременно да спаси записната си книга, която плуваше върху повърхността на водата, а ние със Сканлен решихме да приберем по нещо от личното си имущество. След нас се вмъкна и Менд с двама от спътниците ни и започна с интерес да разглежда дълбокомера, термометъра и другите инструменти, закрепени за стените. Някои от тях ние снемме и взехме със себе си.

За учените няма да е безинтересно да знаят, че тук, на най-голямата дълбочина на океана, постоянната температура е равна на пет градуса по Целзия, тоест по-висока, отколкото в горните пластове на океана. Това се обяснява с непрекъснатия химически процес на разлагането на тинята и с развиващата се във връзка с това топлина.

Оказа се, че нашата експедиция имаше определена цел, независимо от разходката по дъното на океана. Ние бяхме излезли на лов, търсехме храна. Аз видях как нашите спътници удряха с острите си канджи върху големи кафени плоски риби, донякъде приличащи на калкан, като всеки път сполучливо попадаха в целта си.

Първото впечатление от дъното на океана е унила монотонност и безкрайно еднообразие. Но скоро се убедихме, че равнината беше набраздена от безброй подводни течения, които я пресичаха като подводни реки. Тези течения си изриваха канали в меките пластове на тинята и си образуваха същински речни корита. Дъното на каналите се състоеше от червена глина, която съставляваше основата на цялото дъно на океана, и беше изцяло постлано с някакви бели предмети, които отначало приех за раковини. При разглеждане от по-близо се оказа, че това са кости от китове, зъби от акули и други морски чудовища.

Една странност особено поразява наблюдателя на океанското дъно: това е, както казах, постоянната студена светлина, която се излъчва от огромните фосфоресциращи маси на разлагащите се

органически вещества. Но отгоре беше тъмно, като нощ. Това създаваше илюзия на навъсен зимен ден, когато низко над земята се носят големи тъмни облаци.

Напущайки с въздишка стоманената кабина — последното звено, което ни свързваше със земята — ние излязохме всред мрачината на подводния свят и скоро се натъкнахме на ново зрелище.

Напреде се замярка тъмна движеща се маса, която се оказа група хора в прозрачни калпаци. Тези хора неуморимо се ровеха в дебели пластове каменни въглища върху дъното на океана. Това беше тежка работа, и нещастниците напънаха мускулите си, ровейки се в пластове и изваждайки откъртените буци с помощта на въжета от рибена кожа. При всяка група работници се намираще надзирател, и ние с учудване забелязахме, че работниците и надзирателите принадлежат на различни раси. Работниците бяха високи хора, красавци, със сини очи и силни тела. Надзирателите бяха брюнети, с примес от негърска кръв, едри и брадати. Маракот по-късно ни обясни, че синеоките работници, по всяка вероятност, са потомци на гръцките пленници, чиято богиня видяхме в храма.

Менд ни водеше все по-далеч и по-далеч. Бяхме попаднали, изглежда, в центъра на каменовъглената промишленост на атлантите. Тук органическият пласт и пясъчните напластявания върху дъното бяха премахнати изцяло, и се откриваше широко пространство, откъдето се почваше шахтата, в която се редуваха пластове от въглища и глина. По всичките краища на грандиозните разкопки видяхме групи хора на работа: те разбиваха пластове, товареха парчетата в кошове и ги издигаха нагоре. Площта на разкопките беше толкова голяма, че не можехме да видим другия край на кладенеца, който беше пробит в дъното на океана от многобройни поколения работници. Въглищата, обръщани в електрическа енергия, бяха основната двигателна сила, която привеждаше в движение всичките машини на Атлантида.

Тук му е мястото да отбележа, че самото име на древния град е свършено точно запазено от легендата. Когато поменахме името „Атлантида“, Менд и другите наши спътници необикновено се учудиха, че го знаем, а след това одобрително ни закимаха, като ни показваха с това, че са ни разбрали.

Минавайки огромния кладенец шахта, ние дойдохме до верига от базалтови скали с тъй блестящи стени, каквито те са били в първите

дни, когато недрата на земята са ги изхвърлили. Върховете на скалите се губеха в тъмнината на непрогледната нощ, а подножията изчезваха в гъстите храсталаци на водораслите.

Известно време вървахме покрай тия гъсти подводни храсталаци, когато изведнаж видях, че Менд се спря и започна да се озърта, като с жестове изказваше учудване и тревога. Неговите изразителни движения и мимиката на подвижното му лице напълно заменяха езика. Атлантите веднага си изясниха причината на неговата тревога, а след това и ние разбрахме в какво се състои работата. Доктор Маракот беше изчезнал!

Ясно си спомнях, че докторът беше с нас, когато вървахме покрай възглицната шахта. Нашите другари бяха необикновено разтревожени от неговото изчезване, а ние със Сканлен, добре запознати с ексцентричността на разсеяния учен, бяхме убедени, че няма за какво да се тревожим и че скоро ще го намерим. Ние се обърнахме и тръгнахме обратно. Действително, не направихме и стотина крачки, когато видяхме Маракота.

Той тичаше със скорост, която не очаквах от човек с неговата възраст и навици. И най-лошият спортист може да достигне добър рекорд, ако го подгони неудържим страх. Маракот бягаше, като се спъваше и затъваше, и размахваше ръце, сякаш викаше за помощ. Причината за тъй странното поведение на почтения учен беше уважителна: три ужасни същества го преследваха по петите. Това бяха тигрови раци с редуващи се жълти и черни черти, всеки един с големината на нюфаундлендско куче. За щастие, те не можеха да се движат бързо по тинята и някак странно тичаха върху хълбоците си по мекото дъно на океана със скорост малко по-голяма, отколкото развиваше Маракот. Рациите постепенно настигаха смъртно уплашения бегач и след няколко минути щяха да го хванат със своите страшни клещи, ако не бяха се намесили нашите другари. Те се хвърлиха срещу рациите с острите си канджи, като на бой с нож, а Менд запали силния електрически фенер, който висеше на пояса му, и пусна силен сноп светлина в очите на чудовищата. Рациите бързо завиха към храстите и изчезнаха от погледите ни, а докторът безсилно се отпусна върху отломъци от коралов риф. По лицето му се познаваше, че е много измъчен.

По-сетне той ни разправи, че бил проникнал в подводните джунгли, искайки да хване рядък екземпляр от дълбоководна химера^[1], и попаднал на гнездо на свирепите тигрови раци, които мигновено се хвърлили да го преследват... Едва след продължителна почивка той можа да събере сили и да продължи пътешествието.

Минавайки базалтовите скали, ние, най-сетне, дойдохме до целта на нашата екскурзия. Сивата равнина, която се откриваше пред нас, беше покрита с разхвърляни в безредие могили, високи хълмове и издатини. Това беше всичко, което беше останало от великия град на древните атланти. Той би бил свършено и завинаги погребан под пластовете тиня, както Херкулан и Помпей^[2] под пепелта, ако жителите на Храма на безопасността не бяха прокопали вход в него. За вход служеше дълъг полегат коридор, който свършваше на широка улица, от двете страни на която се точеха редица строежи. Стените на къщите бяха набраздени от пукнатини и тук-таме се бяха разрушили, но голяма част от жилищата оставаха в онова състояние, в каквото ги беше застигнала разразилата се катастрофа; само на някои места морските вълни се бяха настанили като у дома си и през вековете бяха направили свои поправки в наредбата на стаите.

Подводните жители не ни дадоха възможност да разгледаме първите къщи и ни увлякоха напред, докато не стигнахме до едно здание, което, очевидно, е било голяма централна крепост или дворец. Около него, в концентрически кръгове, беше разположен целият град.

Колоните, огромните скулптурни корнизи, площадките и стълбищата на това здание превъзхождаха по своя разкош всичко, което някога бях виждал на земята. Повече от всичко, зданието приличаше на остатъците от египетския храм на Карнака в Луксор. Украшенията и полуизтритите надписи в подробност напомняха украшенията и надписите върху грамадните развалини близо до Нил, а колоните, увенчани с големи капители^[3] във вид на лотосови цветя, бяха точно такива.

Ние минахме през огромна зала с големи статуи, които бяха разположени покрай стените, и видяхме стада от големи сребристи змиорки, които блещукаха над нашите глави. Изплашените риби уплашено бягаха от светлината на фенера, с който Менд осветляваше

пътя. Ние преминавахме от стая в стая, като по-дълго се задържахме в богато наредените покои, които носеха следи от оня прекомерен разкош, който, според преданието, навлякъл гнева на боговете върху Атлантида.

Една стая, сравнително не много голяма, беше чудесно украсена със седефена инкрустация, която и досега се преливаше в меки опалови петна, когато лъчът на светлината се плъзгаше по стените. Разкошен орнаментиран креват от жълт метал заемаше цял ъгъл; тази стая е била, по всяка вероятност, спалня на някоя от цариците на Атлантите. Но около ложето сега лежеше уродлива черна риба, и нейното безобразно тяло се издигаше и отпускаше в тих пулсиращ ритъм; тя приличаше на сърце, което все още тупти в центъра на този страшен дворец... Аз бях доволен, а също и моите другари, когато атлантите ни изведоха оттук.

За миг надзърнахме в големия цирков амфитеатър, по-нататък видяхме дълга крайбрежна стена с фар, и това ни позволи да заключим, че загиналият град на своето време е бил морско пристанище.

Накрая, ние се измъкнахме от тия места, върху които лежеше зловещият печат на разложението, и отново се намерихме върху познатата ни подводна равнина.

След известно време, уморени тялом, но бодри духом, бяхме вече пред познатата ни четвъртита врата с тежки колони отстриани. Скоро ние стояхме, сухи и невредими, върху влажния под на входната камера.

Няколко дни (беше мъчно да определяме времето) след като Маракот беше демонстрирал нашите приключения пред атлантите върху екрана на „кинематографическите мисли“, ни поканиха на още по-тържествено събрание, гдето узнахме историята и миналото на този чуден народ.

Заведоха ни пак в същата голяма зала, гдето Маракот с помощта на екрана разказа нашите приключения. Тук вече се беше събрало цялото общезитие на обитателите на Храма на безопасността, и нас, както и миналия път, ни отведоха на почетните места пред големия блестящ екран. Атлантите запяха дълга тържествена песен; след това грохнал, побелял старец — историк или хроникьор на атлантите,

посрещнат с аплодисменти, зае катедрата и запроектира върху екрана редица картини, които изобразяваха напредъка и падението на неговия народ.

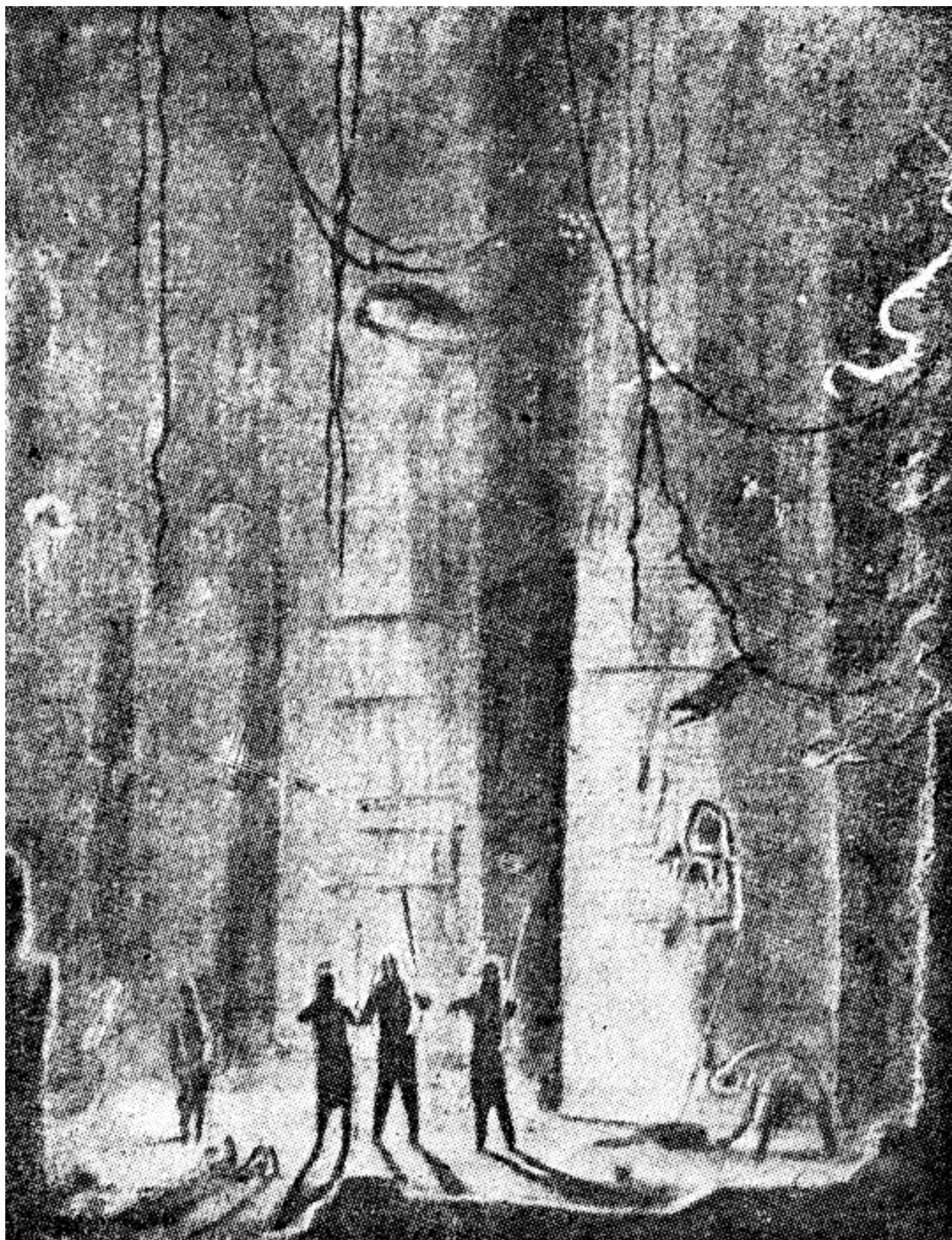
В първата серия на изображението ние видяхме древния материк във всичкия блясък на неговата слава. Очевидно, споменът за този исторически за атлантите период се е запазил в народа, предаван от поколение на поколение. Ние наблюдавахме великата страна от птичи поглед, нейните грамадни равнини, прекрасно разработени и напоени. Навсякъде бяха разхвърляни селища, чифлици и дворци с величествена архитектура.

След това нашето внимание беше привлечено от столицата на страната, удивителен, великолепен град върху брега на морето. Пристанището беше пълно с галери^[4] и хора.

Градът беше защитен от яки стени, с високи бойни кули и с дълбоки ровове в колосални размери.

След това видяхме обитателите на страната през оня век: почтени старци, мъжествени воители, прекрасни жени, весели и здрави деца.

След това забляскаха картини от друг род. Видяхме войни, непрекъснати войни, войни по суша и море. Видяхме полудиви беззащитни племена, унищожавани с огън и меч. Тях ги разсичаха бойни колесници, снабдени с нарочни ножове, тъпчеше ги тежка конница. Видяхме съкровищата, които заграбваше победителят. Но с увеличаването на богатствата се изменяха и лицата върху екрана — те придобиваха все по-жестоки животински черти.

Ние минахме през огромна зала...

Ние наблюдавахме всички типични признаци на алчността, израждането и падението на голямата култура... Простият, здравият, силният живот отлиташе в областта на преданията. Ние видяхме безгрижни, лекомислени тълпи, които се хвърляха от едно увлечение към друго.

Върху тази гниеца почва израсна, от една страна, класата на експлоататорите и свръхбогаташите, които се стремяха изключително към наслаждения, а от друга страна — обедняващото до последна степен население, цялото жизнено назначение на което се свеждаше към безпрекословното изпълняване на желанията и капризите на управляващата класа, колкото жестоки и отвратителни да бяха тия желания...

Заредиха се страшни картини.

Измежду появилите се реформатори мъдреци изпъкваше един, здрав духом и тялом, който застана начело на цялото реформаторско движение. Той беше влиятелен, силен, и го смятаха за пришелец от друга страна. Видяхме го в дълбока размисъл, мислещ върху съдбините на Атлантида. Именно той беше събрал всички видни учени на страната, натрупваше висши познания и ги прилагаше при постройката на убежището срещу бъдещата катастрофа. Видяхме хиляди работници, заети в постройките. С всеки ден растяха стените, а наоколо се тълпяха безгрижни граждани, които гледаха, смееха се и се учудваха на тъй сложните и ненужни предпазни мерки. Постепенно мъдрецът събираше своите привърженици и ги заселваше в Храма на безопасността, защото не се знаеше точно нито денят, нито часът на приближаващото се нещастие...

И бурята се разрази! Това беше ужасно зрелище даже върху екрана!

Видяхме как страшна, проблясваща планина от вода се издигна на голяма височина от спокойната равнина на океана; после тя се придвижи напред, помитайки всичко пред себе си.

Тази гигантска вълна със сила удари върху брега и се понесе върху града; къщите се привеждаха под нейния напор, като избуяла ръж под порива на буря. Видяхме хора, които се катереха по покривите на къщите, търсейки спасение от неминуемата гибел. Те викаха за помощ, чупеха ръце и в неописуема паника се мятаха от страна на страна. Тия същите хора, които се надсмиваха над строителите, сега падаха на колене, простираха ръце и в животински страх молеха за спасение...

Водата все се увеличаваше. Градът потъваше... През пукнатините върху дъното на океана водата нахлу в дълбочините на земята, вътрешният огън я превърна в пара и произлезе гигантски

взрив, който разруши и разкриви подпочвените слоеве на древния материк. Пред очите ни градът потъваше във водата. Бентовете се разкъсаха и изчезнаха. Гигантският фар бавно се потопи във водата. Още известно време се виждаха куполите и покривите на високите здания, като подводни скали, но скоро и те се скриха под водата... Върху повърхността на беснеещия океан се издигаше само една крепост, като чудовищно голям кораб. После и тя започна бавно да потъва в бездната, а на върха ѝ се люлееше гора от ръце, които се простираха нагоре.

Ужасната драма отиваше към своя край. Безкрайно море заливаше целия материк. Върху неговата повърхност изплуваха трупове на хора и животни, остатъци, дрехи, шапки, денкове със стоки, и всичко това се гмуркаше и носеше в пенест водовъртеж. Но ето че бурята започна да утихва. Откри се необятна водна повърхнина, спокойна и блестяща като живак. Мрачното слънце на хоризонта оскъдно осветляваше гробницата на някога процъфтяващата страна...

Разказът беше свършен. Нямахме за какво повече да разпитваме — досещането, логиката и въображението възстановяваха всички опущения в разказа. Сега разбрахме как скрилите се в храма са успели да се спасят от смъртта, как са използвали разнообразните постижения на науката, с които ги беше снабдил гениалният строител на Храма на безопасността, как той ги е научил на всички науки и изкуства преди смъртта си, как шепата от петдесет-шестдесет спасили се атланти се е разрасла в голяма комуна, която трябваше да се връзва в земята, за да разшири своите владения. Цяла библиотека не би могла по-просто и по-подробно да разкаже всичко това, както серията от картини мисли...

Такава беше участта на древната държава на атлантите. Такива бяха обстоятелствата, при които тя беше загинала.

Само една точка оставаше до известна степен неясна: колко време беше минало от деня, когато беше станала катастрофата? Доктор Маракот прибягна към достатъчно несъвършен метод за определяне на датата.

Сред множеството помещения на огромното здание на Храма на безопасността имаше голяма зала, която служеше като място за погребване на вождовете на Атлантите. Тук, както и в Египет, се

практикуваше мумифицирането на труповете, и в нишите по стените стояха в безчислени редове тия мрачни реликви на миналото...

Менд гордо посочи върху една свободна ниша и ни даде да разберем, че тя е приготвена специално за него.

— Ако се обърнем към родословието на европейските държавници — ни обясни Маракот с професорски тон, — то ще намерим, че те се сменят приблизително по пет човека в столетие. Тия цифри можем да приложим и в дадения случай. Разбира се, не можем да гарантираме абсолютна точност, но приблизителните цифри можем да получим лесно. Аз преброих мумиите: те са повече от четиристотин.

— Значи, получават се около осем хиляди години!

— Правилно. И това напълно съвпада със сведенията на Платона. Катастрофата, разбира се, е произлязла още преди зараждането на египетската писменост, която води началото си между шест и седем хиляди години преди наше време. Мисля, че имаме право да кажем, че нашите очи видяха възпроизведена върху екран трагедия, която се е случила преди не по-малко от осемдесет века. Но, разбира се, създаването на тази култура, следите на която намерихме тук, само по себе си изисква много хилядолетия...

---

[1] Химера — неголяма риба, прилична на акула, с продълговато тяло, ниско разположена уста, гола кожа и дълга нишковидна опашка. ↑

[2] Херкулан и Помпей — италиански градове, загинали при изригването на вулкана Везувий през 79-та година на нашата ера. ↑

[3] Капител — горната, обикновено орнаментирана част на колона. ↑

[4] Галера — голям, с многобройни весла кораб от древността и средните векове. ↑

Това се случи приблизително един месец след посещението на погребания град. По това време ние се чувствувахме като у дома си в огромното здание; вече прекрасно познавахме разположението на стаите, присъствувахме на концертите на атлантите (тяхната музика беше доста странна и сложна за нашите уши) и на театрални представления, гдето неразбраните за нас думи прекрасно се поясняваха с живи, изразителни жестове; накратко казано, бяхме станали членове на своеобразното общежитие на атлантите. Посещавахме отделни семейства в техните частни помещения, и нашият живот — моят във всеки случай — беше стоплен от гостоприемството на тия радушни хора, особено от една мила девойка, чието име веднаж вече споменах... Мона беше дъщеря на един от вождовете, и в нейното семейство намерих топъл и ласкав прием, който заличаваше съществуващата между нас разлика.

Веднаж Сканлен, притичвайки се към нас, ни съобщи, че е произлязло нещо важно.

— Един от тия, черно муцунестите — възбудено разказваше Бил, — хей сега се втурна в музикалната зала, започна нещо да бръцолечи, откъсна се от мястото си и всички се понесоха след него, защото там, навярно, има какво да погледат.

Като излязохме в коридора, ние видяхме, че атлантите тичат по посока на изхода и оживено жестикулират. Присъединявайки се към тях, ние се смесихме с тълпата и, като надянахме набързо калпаците си, се понесохме по дъното на океана след вестоносеца.

Пътят ни вървеше покрай базалтови скали, докато не достигна до мястото, откъдето се започваха стъпала, полуизтрити от многогодишно ходене по тях. Изкачихме се на върха на базалтовата скала, и като се спуснахме от нея, се намерихме в разрушено село, обградено от натрупани скали, които силно затрудняваха движението. Притичвайки по единствената тясна и извита уличка на селцето, ние излязохме на кръгла равнина, която блестеше във фосфорическа светлина. В центъра на равнината лежеше нещо... Дъхът ми запря!

Леко затънал в меката тиня, пред нас лежеше върху страната си голям кораб. Коминът му беше свален, gros мачтата беше счупена почти в основата си, но в останалата си част корабът беше незасегнат и беше така чист, като че ли току-що беше излязъл от док. Побързахме да

го обиколим и се намерихме пред кърмата му. Вие можете да си представите с какво чувство прочетох неговото име:

„СТРАТФОРД“. ЛОНДОН

Нашият кораб ни беше последвал в Маракотовата бездна!

Когато първото сътресение премина, зрелището ни се струваше вече не така загадъчно. Спомнихме си начумереното време, свалените платна на норвежката барка недалеч от „Стратфорд“ и черните кълбящи се облаци на хоризонта. Ясно беше, че горе се е разrazil чудовищен по силата си циклон, който беше разбил „Стратфорд“. Беше съвършено очевидно, че командата на яхтата е загинала, защото всички лодки, макар и полуразтрошени, висяха върху своите куки и въжета. Пък и каква ли лодка може да се спаси в такъв ураган? Трагедията, безсъмнено, се беше случила около два часа след нашата катастрофа. Лотът, който ние видяхме на дъното, беше, вероятно, хвърлен няколко минути преди първия порив на циклона. Беше странно да съзнаваме, че сме още живи, когато тия, които може би бяха оплаквали нашата гибел, са самите те загинали.

Бедният капитан Хови — по-право това, което беше останало от него — все още стоеше на капитанското мостче, здраво заловил се с вкостенели пръсти за перилата. Само той и трима огняри от машинното отделение бяха потънали заедно с яхтата. Всички те, по наши указания, бяха снети от кораба, и ние ги погребяхме под пластове на вековната тиня и украсихме гробовете им с подводни цветя.

Докато ние изпълнявахме този скръбен дълг, по яхтата сновяха атлантите. Те се мушкаха там като мишлета в забравена буца сирене. Тяхното любопитство и възбуждение ясно показваха, че „Стратфорд“ е първият параход, който попада при тях в бездната.

По-късно узнахме, че атлантите можеха да дишат под водата само няколко часа, без да презареждат в особена станция кислородните си апарати, които се намират в техните подводни дрехи; затова техните познания по топографията на морското дъно бяха ограничени в сравнително неголяма територия — не повече от десет километра от централната база.

Атлантите изведнаж се заеха за работа, като се ровеха из картите на „Стратфорд“ и вземаха всичко, което можеше да им потрябва. Това поклонение до потъналата яхта следва непрекъснато и сега още не е завършено. Ние също бяхме щастливи да проникнем в своите стари

каюти и да вземем от там всичките си дрехи и книги, които бяха уцелели при катастрофата.

Сред нещата, които свалихме от „Стратфорд“, беше и корабният дневник, който бе воден от капитана до най-последния момент. И пак беше странно да четеш за собствената си гибел и да виждаш гибелта на този, който е писал за нея. Описвайки нашето спускане и как се беше скъсало въжето, което съединяваше „Стратфорд“ с кабината ни, капитанът, между другото, беше вписал в своя дневник и следното:

„... Трябва да отбележа едно чудно произшествие, значението на което нямам време да разгадавам, тъй като се започва буря и трябва да побързам с вписванията си. Беше спуснат лот, който отбеляза седем хиляди шестстотин и петдесет метра. Неговата тежест, разбира се, остана на дъното, а въжето извадихме, и колкото да е невероятно това, над фарфоровата чашка, която събира пробите, намерихме превързана носната кърпичка на мистер Хедли с неговия монограм. Командата е поразена, и никой не може да проумее как е могло да се случи това. В следващото вписване ще се помъча да дам повече подробности.“

Тъй получихме последното известие от нашите загинали другари.

Останахме край кораба, докато не почувствувахме, че въздухът във вътрешността на нашите калпаци се сгъстява и в гърдите започва да се усеща тежест. Разбрахме, че това е предупреждение за необходимостта по-скоро да се връщаме.

По обратния път ние преживяхме едно приключение, което ни показва на какви сериозни опасности е подложен подводният народ и защо за такъв голям промеждутък от време броят на атлантите е порасъл тъй незначително — до четири-пет хиляди човека, не повече.

Спуснахме се по стъпалата и вървахме по края на подводните джунгли, които растяха в подножието на базалтовите скали, когато Менд развълнувано посочи нагоре и замаха с ръцете си на един от атлантите, който се беше отделил от групата и вървеше отстрани по открито място. В същата минута атлантите се хвърлиха към един голям объл камък, завличайки и нас със себе си. Едва след като се намерихме

под прикритието на камъка, узнахме за причината на внезапната тревога.

На известно разстояние от нас, отгоре бързо се спускаше голяма риба с необикновена форма. Тя приличаше на огромен плуващ пухен дюшек; долната му част имаше светла окраска; около тялото висяха дълги червени ивици от ресни, трептенето на които даваше придвижващо движение на цялото тяло. Явно беше, че рибата няма нито очи, нито уста; но скоро забелязахме, че тя обладава необикновен усет.

Отгоре бързо се спускаше грамадна риба с необикновена форма.

Атлантът, който беше останал на открито място, с всички сили се хвърли към нас под прикритието. Но той направи това късно, много късно! Неговото лице се изкриви от ужас, когато видя, че смъртта е неминуема. Страшното същество се спусна право върху него, обви го от

всички страни, притисна го към земята, като жадно пулсираше, сякаш разкъсваше тялото му върху коралите.

Трагедията се разигра на няколко крачки от нас. Атлантите бяха изненадани, те се разтревожиха и, изглежда, бяха изгубили всякаква способност за съпротивляване. Тогава Сканлен се хвърли напред и, като скочи на широкия гръб на чудовището, изпъстрен с червени и кафяви точки, заби острия край на копието си в неговото меко тяло. Аз последвах примера на Сканлен и, накрая, Маракот с атлантите атакуваха чудовището, което бавно започна да се отдалечава, оставяйки след себе си лепкава маслениста следа.

Нашата помощ беше дошла твърде късно; тежестта на огромната риба беше разкъсала прозрачния калпак на атланта и той се беше задушил.

Беше ден на скръбта, когато носехме тялото на загиналия обратно към Храма на безопасността, но беше и ден на триумф за нас: бързата намеса и сила ни издигнаха в очите на подводните хора. За страшната риба Маракот каза, че тя е една разновидност на „рибата покривало“, която е добре позната на ихтиолозите, но че такъв екземпляр, с такава големина, не му се е и присънвал.

Споменавам за това същество само защото то едва не стана причина за нашата гибел. Но аз, може би, ще напиша цяла книга за чудния живот върху дъното на океана, на който бях свидетел.

В дълбочините на океана преобладават червения и черния цветове. Растенията имат бледо маслен цвят и такава жилавост на стъблата и листата, че нашите гребачки много рядко можеха да ги измъкват на повърхността, когато по-рано спускахме драгите от кораба. На това основание науката беше дошла до убеждението, че дъното на океана е свършено оголено. Много дълбоководни животни са необикновено красиви, а други са уродливи и страшни, като видения в кошмар, и твърде опасни за всички земни същества.

Видях черен рак с щипки от по десет метра дължина и с ужасен нокът на опашката си, само един удар на който можеше да свали на място всяко живо същество. Видях жабоподобно създание с изпъкнали зелени очи... огромна лакома уста със стомах във форма на придатък... Срещата с такива същества е смъртоносна, ако не носите със себе си електрически фенер, за да заслепите животното. Видях огромна червена сляпа змиорка, която лежи сред камъните и убива жертвата си,

като изпуска най-силна отрова. Видях ужасът на дълбочините — гигантски морски скорпион и рибата дявол, която се шмуга из подводните водорасли...

Веднаж бях удостоен с честта да видя същински морски змей — същество, което рядко са видели очите на човека, защото то живее на огромна дълбочина. Два морски змея се плъзнаха веднаж покрай нас с Мона в гъстите храсти на водораслите. Те бяха грамадни, тия змейове, до три метра в ширина и около седемдесет метра на дължина, черни отгоре, сребристо бели отдолу, с огромни реснисти плавници на гърба си и с мънички, като на бик, очички. Върху тия и много още други интересни неща вие ще намерите подробен отчет в книгата на доктор Маракот, ако те някога достигнат до вас.

Седмица след седмица се точеше нашият нов живот. Нашето съществуване беше напълно задоволително. Ние започнахме по малко да усвояваме чуждия ни език, тъй като вече можехме да разговаряме със своите другари. В подводния град имаше твърде много разнообразни области за изучаване и наблюдаване, и скоро доктор Маракот дотолкова усвои древната химия, че гордо заяви, че сега може да превърне с дъното нагоре цялата съвременна наука, революционизирайки всички нейни принципи и закони, ако би успял да предаде на културните страни това, което беше научил.

Между впрочем, атлантите отдавна се бяха научили да разлагат атома, и макар че освобождаваната при това енергия беше значително по-слаба, отколкото предполагаха нашите учени, все пак тя беше толкова голяма, че им служеше като неизчерпаем резервоар за двигателна сила. Техните познания в областта на енергетиката и естеството на етера също така са много по-обширни от нашите, и това недостижимо за нас превръщане на мислите в живи образи, посредством което ние можахме да им разкажем нашата история, и те на нас — своята, се явяваха като следствие на открития от атлантите начин да превръщат колебанията на етера в материални форми.

Тяхната наука знаеше много повече от онова, което у нас се явяваше като последна дума на науката; много от нашите открития бяха изпреварени от тях...

На Сканлен се падна особена чест. Със седмици той се намираще в състояние на загадъчно вълнение, като очевидно едва се сдържаше да не ни разкрие някаква си тайна, и постоянно се усмихваше на собствените си мисли. През това време ние го виждахме рядко и пътьом — той беше твърде много зает. Единствен негов другар и довереник беше дебелият и жизнерадостен атлант на име Бербрикс, който работеше в машинното отделение на Храма на безопасността. Сканлен и Бербрикс, разговорите на които се водеха главно посредством жестикулации и чести другарски потупвания по раменете, скоро станаха големи приятели и за дълго се усамотяваха.

Една вечер Сканлен дойде, цял сияещ.

— Слушайте докторе — каза той на Маракот, — аз измъдрих тук едно нещичко и искам да го продемонстрирам пред най-почтена публика. И те ни показаха кое що интересно, но аз предполагам, че е време да им натрием носа. Какво мислите, ако утре вечер ги поканим на представление?

— Джаз или чарлстон? — попитах аз.

— Празна работа е вашият чарлстон! Почакайте — ще видите. Това е забележително нещо, другари, но няма да ви кажа нито дума повече. Не искам да ви посвещавам в своята тайна, на самия мен ще бъде по-приятно да им се издокарам.

На следната вечер цялото общезитие се събра в музикалната зала. На естрадата стояха Сканлен и Бербрикс, сияейки от гордост. Един от тях бутна едно бутонче, и тук, изразявайки се с езика на Сканлена, „ние здравата бяхме шашардисани“!

— Ало, ало, говори 2ЛО^[1]! — се раздаде ясен глас. — Лондон съобщава на Британските острови. Слушайте метеорологическия бюлетин.

След това последваха стереотипните думи за налягането и антициклоните.

— Първи бюлетин за новините на деня... Днес се състоя откриването на ново отделение в детската болница в Хамерсмит...

И тъй нататък, и тъй нататък... Познати думи! И отново се унесохме в мисли по Англия...

След това чухме външни новини и спортна хроника. Земният свят живееше, както преди.

Нашите другари атланти с любопитство слушаха, но нищо не разбираха. Затова, когато гвардейската музика засвири марш из „Лоенгрин“, виковете на възторг се раздадоха от трибуните, слушателите се втурнаха към естрадата, като поглеждаха зад завесата и търсеха зад екрана чудния извор на музиката. Да, и ние допринесохме към чудесата на подводната цивилизация!

— Не, сър — казваше след това Сканлен, — предавателна станция не можах да изработя. Те нямат подходящ за това материал, а и мен нещо ми е слаб мозъкът. Но в къщи, там, горе, аз сам бях си изучава двулампов приемник, опънах антената върху покривите между въжетата за простиране на дрехи и можех да улавям коя и да е станция на Щатите. Срам ме беше да имам под ръка всичките им електрически прибори и стъкларска работилница, която далече надминава нашите, и да не измъдря машинка, която улавя етерните вълни, макар те да минават през водата по-лошо, отколкото по въздуха. Старчето Бербрикс едва не се смахна, когато за пръв път улових вълна, но сега привикна, и аз мисля, че радиото скоро ще стане най-обикновено нещо тук...

Сред изумителните открития на химиците от Атлантида имаше един газ, който беше девет пъти по-лек от водорода, на когото Маракот даде името „левиген“. Неговите опити с този газ ни наведоха на мисълта да изпратим на повърхността на океана, в кълбо направено от атлантите от еластично стъкло, съобщение за нашата съдба.

— Аз говорих с Менд и му обясних в какво се състои работата — каза Маракот. — Той даде нареждане в стъкларската работилница, и след ден-два стъклените кълба ще бъдат готови. Върху кълбата обикновено се оставят малки отвори за пълнене на газа. През тях може да се пъкне свито на тръбичка парче хартия. След това тия юнаци — стъкларите, ще запоят кълбото. Уверен съм, че когато пуснем кълбата, те като стрели ще се понесат нагоре и, вероятно, ще привлекат някому вниманието, тъй като ще отразяват лъчите на слънцето. Ние се намираме под най-оживения път между Европа и Южна Америка, и не виждам причини защо поне едно от тия кълба да не стигне до назначението си.

С това работата не се свърши. След тази мисъл се яви друга, още по-смела, нея я роди изобретателният мозък на механика американец.

— Слушайте, другари — каза той, когато седяхме сами в своята стая. — Тук е много славно, но, все пак, идват моменти, когато крайно ми се иска да видя родната земя и слънчицето на небето!

— Ние всички мечтаем за това — отговорих аз. — Но положително не е ясно как бихме могли да осъществим нашата мечта.

— Почакайте, господарю; ако тия кълба с газ могат да отнесат новинички от нас, може би, те ще могат да измъкнат и самите нас горе. Пък и вие не мислете, че се правя на луд! Всичко това съм го претеглил и пресметнал. Да кажем, че свържем три-четири кълба заедно и направим такъв асансьор за всеки един — разбирате ли? След това надяваме нашите калпаци, превързваме стъклените кълбета и хващаме тежест. Удря третият звънец, пускаме тежестите и отлитаме. Какво може да ни задържи между дъното и повърхността?

— Акула, например...

— Представи си! Да плюя върху вашата акула! Ние така ще преминем покрай всяка акула, че тя няма да разбере каква е работата. Вярвайте ми: и най-злата акула ще започне да си чете молитви, когато ни види с каква бързина се носим!

— Но да предположим, че достигнем до повърхността. Какво ще стане по-сетне?

— Изхвърлете това ваше „по-сетне“! Трябва да си опитаме щастието, или да се заседнем тук вовеки веков. Аз, във всеки случай, ще полетя...

— Аз също така ужасно искам да се върна на земята, макар само за да представя резултатите от своите наблюдения на научните дружества — се отзова Маракот.

Може би, очите на Мона бяха повлияли на моя отговор, но аз много по-малко от другите се стремях нагоре.

— Това е цяло безумие! — възразих аз. — Рисковано е да се прави това. Ако горе никой не ни чака, ние безкрайно ще се носим върху вълните на океана и ще загинем от глад и жажда.

— Слушайте, мистър Хедли, вие ще напишете в своите книжки, които ще изпратим нагоре, че се намираме под 27° северна ширина и 28°14' западна дължина, или както там трябва още — е, с една дума, ще напишете нужните цифри. Разбрахте ли? После ще напишете, че три най-знаменити в историята персони: великият труженик на науката Маракот, изгрыващата звезда по събирането на бръмбари Хедли и Бил

Сканлен — хубостта на шлосерския еснаф и гордостта на заводите в Мерибанк, всичките викат за помощ от морското дъно. Сещате ли се?

— Добре. По-нататък?

— Е, тогава всичко ще им стане ясно. Вече тяхна грижа е — ще ни извадят ли от тука или ще ни чакат на повърхността, ако ние се изхитрим да изскочим сами.

— Ние можем да се измъкнем самостоятелно — каза Маракот. — Нека те да пуснат дълбоководен лот, ние ще превържем към него писмо с точни пояснения.

— Браво, ето това е вече добро! — извика Бил Сканлен. — Ама хубаво го измислихте и вие!

— А ако някоя лейди пожелае да сподели нашата участ, то на четирима е по-лесно да се издигнат, отколкото на трима — произнесе доктор Маракот, като лукаво ме погледна.

Сега ние пускаме две кълба във водата, която за нас е това, което е за вас въздухът. Кълбата ще полетят нагоре. Ще пропаднат ли и двете по пътя? Можем ли да се надяваме, че поне едното ще се добере до повърхността? Всичко може да се случи...

* * *

С това се завършваше записката, която беше извадена из стъкленото кълбо.

Веднага щом Европа узна от тая записка за нещастиято с доктор Маракот и неговите другари, се започна енергично организиране на спасителната експедиция. Банкерът Фаверже представи прекрасна парна яхта за нуждите на експедицията и реши сам да се отправи с нея. „Марион“ отплува от Шербург през юни, като взе в Суатъмpton сътрудника на агенция „Асошиейтед прес“, мистер Кей Осборн, и кинооператор, и незабавно излезе в океана, отправяйки се към пункта, точно определен в документа. На мястото тя пристигна на 1 юли...

Беше спуснат дълбоководен лот върху здраво телено въже, и бавно го провлякоха по дъното на океана. На края на лота, освен

оловната тежест, беше прикачена и бутилка с писмо вътре. В него се казваше:

„Вашият отчет е получен и публикуван по целия свят. Дойдохме тук, за да ви спасим. Същото това съобщение ви изпращаме и по радиото, с надежда, че ще достигне до вас. Ще се движим бавно над вашата пропаст! Като извадите писмото от бутилката, сложете на негово място вашите нареждания. Ще ги изпълним най-точно.“

Два дни бавно и безрезултатно крейсира „Марион“. На третия ден изненада очакваше спасителната експедиция. Малко стъклено кълбо изскочи из водата на няколко метра от кораба; то се оказа стъклен пощенски раздавач от типа, за който става дума в документа на Хедли. Когато кълбото беше с немалка мъка счупено, в него се оказа писмо със следното съдържание:

„Благодарим ви, скъпи приятели! Поздравяваме вашата смелост, доброта и енергия. Ние лесно заловихме вашите радиопредавания и имаме възможност да ви отговорим с помощта на кълбата. Опитяхме се да заловим вашия лот, но течението го отнасяше доста нависоко и той се движеше толкова бързо, че и най-подвижният от нас, преодолявайки съпротивлението на водата, не можа да го достигне. Предполагаме, че ще можем да отплуваме в шест часа утре сутринта, в сряда, на 5 юли, ако не сме се излъгали при определянето на времето. Ще се отправяме поединично, така че всички бележки и указания, които биха се наложили след появяването на първия от нас, можете да ги съобщите на ония, които ще тръгнат по-късно. Още веднаж сърдечно ви благодарим.

Маракот, Хедли, Сканлен.“

* * *

По-нататъшните редове са извлечение от отчета на мистер Кей Осборн.

Беше прекрасно утро. Тъмносedefеното море беше спокойно, като езеро, и небосводът не се помрачаваше от нито един облак. Още преди изгрева на слънцето, цялата команда на „Марион“ беше на крак и с най-жив интерес очакваше събитията. Когато времето започна да се приближава към шест часа, общото вълнение достигна до своя апогей. Върху сигналната мачта беше настанен специален наблюдател. Беше шест без пет, когато чухме вика му и видяхме, че ни сочи нещо вдясно от кораба.

През пласта от прозрачна вода, видях нещо като сребрист мехур, който с голяма бързина се издигаше из дълбочините на океана. Мехурът излезе на повърхността на около сто метра от яхтата и излетя във въздуха; той се оказа красиво блестящо кълбо с диаметър около един метър; кълбото леко се отпусна върху водата и бавно заплува, носено от вятъра, поклащайки се като детско въздушно балонче. Това беше вълшебно зрелище, но то пося тревога в нашите сърца: под кълбото се клатеше парче от връв.

Веднага беше изпратена следващата радиограма:

„Вашето кълбо изплува редом с кораба. Нито в него, нито под него беше намерено нещо. Въпреки това, спуснахме лодка, която да бъде готова на всичко.“

Скоро след шест часа се чу нов сигнал от наблюдателя, и след миг отново видях друго, преливащо се в сребърен блясък кълбо, което се издигаше из дълбочините много по-бавно, отколкото първото. Достигайки на повърхността, то лекичко се издигна във въздуха и извади над водата превързания към него товар. При по-близко разглеждане, товарът се оказа връзка книжа, хартия и най-разнообразни малки предмети, обвити в непромокаема рибя кожа. Кълбото беше издигнато на борда и за неговото пристигане беше изпратена радиограма, а ние с нетърпение започнахме да очакваме по-нататъшното.

Не стана нужда да чакаме дълго. Пак се показа сребрист мехур, също трепна и проби повърхността на океана, но този път се издигна във въздуха доста високо, мъкнейки след себе си, за наше учудване, тънка женска фигура. След това кълбото бавно се спусна върху водата, и след миг девойката беше изкачена на борда на яхтата. Около стъкленото кълбо, по-горе от неговия „екватор“, беше прикрепен кожен колан, от който висяха дълги ремъци, превързани към широк кожен пояс, обхващащ гърдите на момичето. По-горе от пояса нейната глава и рамене бяха затворени в оригинален крушовиден стъклен калпак (наричам го стъклен, но той беше от някакъв лек еластичен материал, приличен на стъкло, както и кълбата). Калпакът беше съвършено прозрачен, с тънки сребристи жилчици.

С известно усилие свалихме калпака и положихме атлантката върху палубата. Девойката лежеше в дълбок припадък, но равномерното ѝ дишане ни внушаваше надежда, че тя скоро ще се поправи от последствията на стремителния полет и промяна на налягането, което беше доведено до минимум от това, че гъстотата на въздуха в защитния калпак беше значително по-голяма отколкото в нашата атмосфера. Такава гъстота без особен труд понасят ловците на бисери, които се гмуркат във водата.

Ясно беше, че тя е същата девойка от Атлантида, която Хедли в първото си писмо наричаше Мона, и ако се съди по нея, атлантите действително бяха прекрасна раса, достойна да се появи на земята. Тя беше доста мургава, с прекрасна, изящна фигура, дълги черни коси и великолепни очи на газела, които сега гледат по всички страни с израз на очарователно любопитство. Морски рачета и седеф украсяват кремавата ѝ туника и блестят в тъмните ѝ къдрици. Невъзможно е да си представи човек по-прекрасна наяда из бездните на океана — това беше въплътеното очарование на морето! Ние видяхме как в очите ѝ се появи напълно съзнателен израз, след това тя скочи на краката си с грацията на кошута и изтича към борда на яхтата.

— Кирус! Кирус! — завика тя.

Незабавно бяха изпратени редица тревожни въпроси по радиото. Но в същото време бързо, един след друг, пристигнаха и другите трима. Те подскачаха на десетина-петнадесет метра във въздуха и отново се спускаха върху водата, откъдето бързо ги извличаха. И тримата бяха в безсъзнание, а на Сканлен течеше кръв из ушите и носа. Но след един

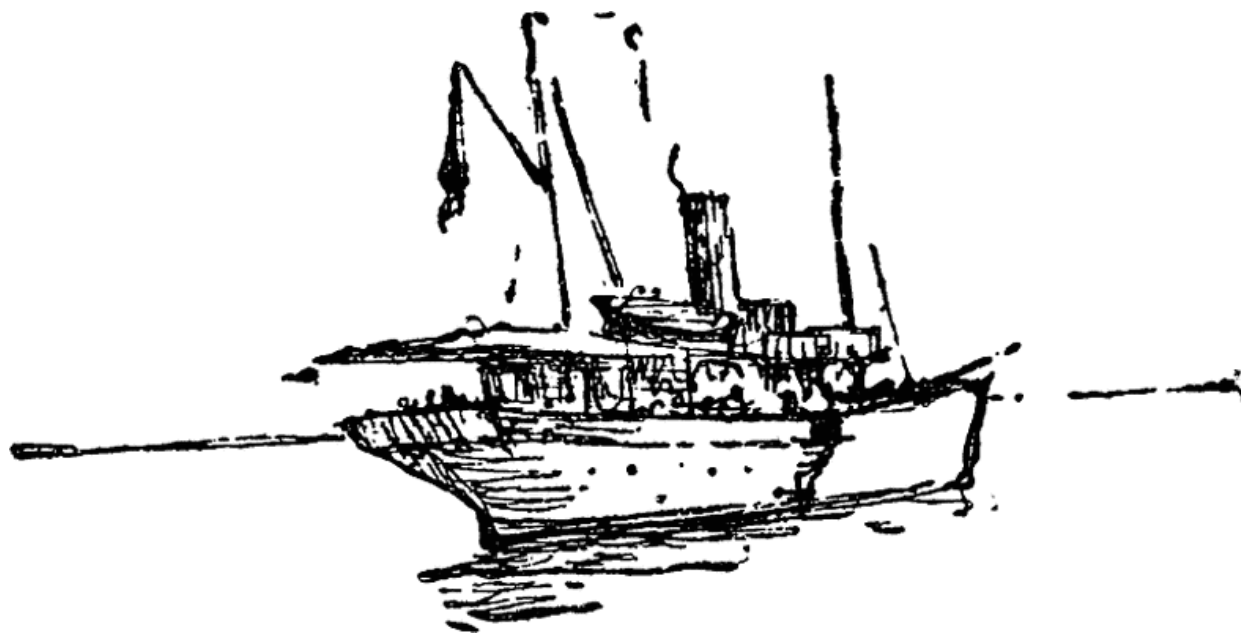

час и тримата бяха в сили да се изправят на краката си. Първите движения на всеки от тях бяха чудно забавни.

Смеещата се група моряци замъкна Сканлен в бюфета, откъдето и сега се донасят весели възгласи. Доктор Маракот взе връзката с книжа, извади една тетрадка, изписана, доколкото можях да разбера, с алгебрически формули, и мълчаливо влезе в каютата си. А Кирус Хедли се хвърли към странната девойка и, според последните сведения, има твърдото намерение никога да не се раздели от нея.

Ето в какво положение се намират нещата в дадения момент.

Подробностите по това чудно приключение ще бъдат съобщени допълнително от самите измъкнали се из подводната Атлантида.

---

[1] 2ЛО — Инициали на английската радиопредавателна станция в Полд. ↑

Издание:

Автор: А. Конан Дойл

Заглавие: Маракотовата бездна

Преводач: Янко Русинов

Издател: Издателство „Четиво“

Град на издателя: София

Година на издаване: 1946

Тип: Повест

Печатница: Печатница „Просвета“, ул. Три уши, 7 — София

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/15799>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.